

officiella tidning

Svensk utgåva

Lagstiftning

Innehållsförteckning

I Rättsakter vilkas publicering är obligatorisk

.....

II Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk

Kommissionen

2003/599/EG:

- ★ **Kommissionens beslut av den 13 november 2002 om det stöd som Frankrike beviljat företaget Bull** [delgivet med nr K(2003) 4366] ⁽¹⁾ 1

2003/600/EG:

- ★ **Kommissionens beslut av den 2 april 2003 [om ett förfarande enligt artikel 81 i EG-fördraget] (Ärende COMP/C.38.279/F3 — Franskt nötkött)** [delgivet med nr K(2003) 1065] 12

(¹) Text av betydelse för EES.

II

(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 13 november 2002

om det stöd som Frankrike beviljat företaget Bull

[delgivet med nr K(2003) 4366]

(Endast den franska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(2003/599/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT
DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 88.2 första stycket,

med beaktande av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, särskilt artikel 62.1 a,

efter att i enlighet med nämnda artiklar ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig⁽¹⁾, och

av följande skäl:

I. FÖRFARANDE

(1) Genom olika källor underrättades kommissionen den 20 november 2001 om att Frankrike planerade att bevilja ett återbetalningspliktigt stöd på 100 miljoner euro till Bull. Kommissionen skickade omedelbart en begäran om upplysningar till Frankrike genom skrivelse nr D/54828 av den 22 november 2001. Kommissionen skickade senare en påminnelse genom skrivelse D/55337 av den 21 december 2001. Genom en skrivelse av den 19 december 2001 underrättade den franska ekonomiministern kommissionen om detta stödförslag. Genom ett telefax av den 7 januari 2002, som registrerades den 8 januari 2002 under nummer A/30093, fick kommissionen ett preliminärt svar från de franska myndigheterna, där de uppgav att man betalat ut ett likviditetstillskott på 100 miljoner euro och att de skulle

inkomma med begärda upplysningar till kommissionen så snart som möjligt. Då kommissionen ännu inte fått dessa upplysningar skickade den en påminnelse till Frankrike genom skrivelse nr D/50581 av den 11 februari 2002, där den uppgav att den fattat ett beslut om ett föreläggande att lämna upplysningar enligt artikel 10.3 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget⁽²⁾, om inga upplysningar inkom inom tio arbetsdagar.

(2) Frankrike svarade genom ett telefax av den 4 mars 2002, som registrerades den 5 mars 2002 under nummer A/31700, där man begärde en förlängning av tidsfristen med 20 arbetsdagar. Genom skrivelse nr D/50983 av den 7 mars 2002 underrättade kommissionen Frankrike om att den registrerat ärendet som ett icke anmält stöd (NN 23/2002). Genom samma skrivelse beviljade kommissionen en ytterligare tidsfrist för att lämna begärda upplysningar, vilken sattes till den 18 mars 2002.

(3) Genom ett telefax av den 14 mars 2002, som registrerades den 15 mars 2002 under nummer A/32004, anmälde Frankrike det aktuella stödet. Genom ett telefax av den 20 mars 2002, som registrerades den 22 mars 2002 under nummer A/32201, skickade de franska myndigheterna kommissionen ett meddelande om företaget Bulls årsredovisning. Genom en skrivelse av den 20 mars 2002, som kommissionen registrerade den 2 april 2002 under nummer A/32431, skickade de franska myndigheterna Bulls årsredovisning för år 2000.

(1) EGT C 128, 30.5.2002, s. 8.

(2) EGT L 83, 27.3.1999, s. 1.

- (4) Den 9 april 2002 beslutade kommissionen att inleda ett förfarande enligt artikel 88.2 i fördraget samt att förelägga Frankrike att lämna vissa upplysningar om den aktuella åtgärden. Detta beslut skickades till Frankrike genom en skrivelse av den 12 april 2002, som registrerades under nummer SG/2002/229344/D. Denna skrivelse offentliggörande i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* ⁽³⁾ ledde inte till några reaktioner från tredje part.
- (5) Genom en skrivelse av den 3 maj 2002, som registrerades samma dag under nummer A/33270, underrättade Frankrike kommissionen om vissa konfidentiella upplysningar som borde utelämnas vid offentliggörandet. Genom en skrivelse som registrerades samma dag under nummer A/33300 begärde Frankrike också att tidsfristen för att lämna de upplysningar som begärts när förfarandet inleddes skulle förlängas med en månad. Kommissionen beviljade denna begäran genom en skrivelse av den 13 maj 2002, som registrerades under nummer D/52321. Genom en skrivelse av den 5 juni 2002, som registrerades den 6 juni 2002 under nummer A/34118, översände Frankrike sina synpunkter på att förfarandet inletts samt vissa upplysningar som begärts i föreläggandet att lämna upplysningar.
- (6) Den 10 juni 2002 ägde ett sammanträde rum mellan kommissionen och Bulls styrelseordförande och verkställande direktör. Genom en skrivelse av den 4 juli 2002, som registrerades under nummer D/53522, skickade kommissionen en påminnelse till Frankrike där den begärde att Frankrike snarast möjligt skulle skicka kommissionen en omstruktureringsplan enligt punkt 23 d i gemenskapens riktlinjer för undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter ⁽⁴⁾ (nedan kallade "gemenskapens riktlinjer"). Frankrike skickade kommissionen denna omstruktureringsplan genom en skrivelse av den 17 juli 2002, som registrerades den 18 juli 2002 under nummer A/35380.
- (7) Genom en skrivelse av den 26 augusti 2002, som registrerades under nummer D/54766, skickade kommissionen kompletterande frågor till Frankrike. Frankrike svarade genom en skrivelse av den 23 september 2002, som registrerades den 24 september 2002 under nummer A/36914. Bilagorna till denna skrivelse inkom i en skrivelse den 2 oktober 2002, som registrerades samma dag under nummer A/37167.

II. BESKRIVNING AV STÖDMOTTAGAREN

1. Kommissionens tidigare beslut om Bull

- (8) Kommissionen har redan fattat flera beslut om Bull. 1992 beslutade kommissionen att ett tillskott av offentliga medel till ett belopp på 4 miljarder franska franc

(609 miljoner euro) innehöll inslag av statligt stöd, men att detta stöd var förenligt med den gemensamma marknaden ⁽⁵⁾. Kommissionen beslutade samtidigt att ett stöd på 2,68 miljarder franska franc (408 miljoner euro) till forskning och utveckling också var förenligt med den gemensamma marknaden.

- (9) 1993 och 1994 beviljade Frankrike företaget Bull nya stödmedel. Kommissionen beslutade då att ett stöd som inbegrep ett tillskott på 2,5 miljarder franc (381 miljoner euro) som Frankrike beviljade Bull i februari 1993 samt att ett tillskott av offentliga medel på 8,6 miljarder franc (1 311 miljoner euro) under 1993 och 1994 var förenliga med den gemensamma marknaden ⁽⁶⁾ förutsatt att man iakttog villkoren i omstruktureringsplanen, nämligen att privatisera företaget och att inte betala ut något ytterligare stöd till koncernen Bull som inte var förenligt med gemenskapslagstiftningen.

2. Stödmottagaren och dennes utveckling efter 1994

- (10) De största aktieägarna i det franska dataföretaget Bull utgörs av den franska staten med 16,3 procent av aktierna, och av France Télécom, Motorola och NEC med vardera 16,9 procent. Av återstående aktiekapital ägs 14 procent av institutionella placerare, 7 procent av vardera enskilda och anställda i företaget samt 5 procent av Dai Nippon Printing (DNP) ⁽⁷⁾. Bull är ett aktiebolag som lyder under fransk lagstiftning.
- (11) Företaget är en internationell datakoncern med säte i Europa och verksamhet i mer än 100 länder. Koncernen Bull är i första hand verksam inom följande två områden:

— Högkapacitetsserverar

- (12) Bull utvecklar och säljer ett utbud med högkapacitetsserverar som bygger på det egna operativsystemet GCOS. Utöver detta utbud säljer Bull serverar med IBM- och NEC-teknik. Dessutom erbjuder Bull sina kunder underhållstjänster som är direkt anknutna till serverarna. Inom detta första område uppger de franska myndigheterna att Bulls andel av den europeiska marknaden uppgår till 3 procent. Bulls största konkurrenter är IBM (med en marknadsandel på 46,6 %), Fujitsu (11,75 %) och Sun (11,07 %).

⁽⁵⁾ EGT C 244, 23.9.1992, s. 2.

⁽⁶⁾ Kommissionens beslut 94/1073/EG (EGT L 386, 31.12.1994, s. 1).

⁽⁷⁾ DNP är en japansk koncern.

⁽³⁾ EGT C 128, 30.5.2002, s. 8.

⁽⁴⁾ EGT C 288, 9.10.1999, s. 2.

— Specialiserade IT-tjänster

TABELL 1

Bull: avyttring av tillgångar de senaste två åren⁽⁹⁾

- (13) Bulls utbud av IT-tjänster (utveckling och integrering av olika tillämpningar, utveckling av programvara etc.) är samlat inom avdelningen Integris. Inom detta område består Bulls största konkurrenter av Xerox, Compaq, IBM, Hewlett Packard, Oracle och SAP. Bulls andel av den europeiska marknaden uppgår enligt de franska myndigheterna till 2 procent.
- (14) Under 2001 fördelade sig Bulls omsättning mellan dess olika verksamhetsområden enligt följande:
- Tjänster avseende systemintegrering och dataförvaltning åt företag: 44 procent.
 - Egna servrar: 17 procent.
 - Standardservrar: 20 procent.
 - Diverse infrastruktur-tjänster och infrastrukturprodukter: 19 procent.
- (15) Av Bulls kunder återfinns 40 procent inom den offentliga sektorn, 20 procent inom telesektorn, 8 procent inom energi- och transportsektorn, 20 procent inom bank- och försäkringssektorn och återstoden inom diverse sektorer.
- (16) Efter 1994 har Bull genomfört de åtgärder som rekommenderades i beslut 94/1073/EG. Efter denna omstrukturering uppvisade Bull åter vinst 1995. 1996 hade företaget 21 400 anställda i 85 länder och en omsättning på 24 miljarder franska franc. I enlighet med rekommendationerna från kommissionens oberoende expert började Frankrike vidare privatisera Bull genom att sälja andelar till DNP, France Telecom, Motorola och NEC under åren 1995-1996. Företaget børsintroducerades 1997.
- (17) 1999 uppvisade emellertid Bull åter en förlust, framför allt beroende på en nedskrivning av vissa finansiella tillgångar. Rörelseresultatet var negativt även år 2000. Bull tvingades då sälja ut tillgångar (se tabell 1) och friställa personal enligt en social plan. I slutet av 2001 hade Bull bara cirka 9 500 anställda i hela Europa⁽⁸⁾.

(miljoner euro)		
Datum	Verksamhet	Belopp
December 1999	Andel på 29,7 % i Ingenico	104,4
Februari 2000	Bankautomater	70
Juli 2000	Elektroniska underleverantörstjänster	Mellan 50 och 100
Februari 2001	Smartkort (CP8)	341
Februari 2001	Irländskt dotterföretag (CARA)	31
Slutet av 2001	Europeiska tjänsteföretag	Olika finansiella instrument inklusive andel i Steria (13,4 %)
2002	Anläggning i Louveciennes	50
2002	Lottomatica	11
2002	SOFOM	5
2002	Försäljningen av den första aktieposten i Steria ⁽¹⁰⁾	29

- (18) Bull förvärvade den 19 december 2001 den italienska verksamheten i Integris Europe⁽¹¹⁾ från Steria i utbyte mot en minskning av den skuld som övertogs av Steria på 11 miljoner euro (i stället för med 21 miljoner euro som planerat)⁽¹²⁾.

⁽⁹⁾ Enligt *Les Echos* av den 20 november 2001.

⁽¹⁰⁾ Denna första aktiepost hade man fått som ersättning vid överlåtelsen till Steria av Bulls tjänsteverksamhet i Europa (exklusive dataförvaltningstjänster i Förenade kungariket) samt dess dotterföretag i Skandinavien och Schweiz.

⁽¹¹⁾ Det bör noteras att Bulls italienska verksamhet gick med förlust.

⁽¹²⁾ Se artikeln "Bull va racheter tout de suite sa division italienne à Steria" (Bull säljer omedelbart sin italienska avdelning till Steria), *La Tribune*, 28 december 2001.

⁽⁸⁾ Av dessa arbetade 1 026 i Italien, 498 i Förenade kungariket, 316 i Tyskland, 234 i Nederländerna, 441 i Spanien och Portugal, och återstoden (närmare 6 800) i Frankrike.

- (19) Enligt kommissionens kännedom antog man en omstrukturerings- och utvecklingsplan för 2001-2003 (kallad "strategisk plan") i november 2000⁽¹³⁾, vilken började genomföras i början av 2001. Denna plan inbegrep en strategisk fokusering på tjänster och servrar samt en ombildning av dessa båda verksamhetsområden till dotterföretag. Planen inbegrep också en desinvestering, en avyttring av icke-strategiska tillgångar och kostnadsminskningar i kombination med personalnedskärningar.
- (20) Enligt de franska myndigheterna fick Bull under 2001 kännas vid flera motgångar: För det första misslyckades den strategiska planen. Denna syftade delvis till att sälja ut den franska tjänsteverksamheten, som uppvisade ett kraftigt underskott. Man hade förhandlat med ett franskt investeringskonsortium och planerade ett börsprospekt för Integris. Denna plan tillintetgjordes dock av börskraschen för IT-aktier. Den kraftiga börsnedgången för IT-aktier från mars 2000 inverkade för det andra negativt på finansieringen av Internetverksamheten, där Bull hade gjort stora investeringar genom att rikta in sitt affärsutbud på e-tjänster och nätinfrastruktur.
- (21) En ny omstruktureringsfas inleddes i december 2001 i och med att man den 2 december utnämnde en ny verkställande direktör som skulle analysera Bulls finansiella situation och bedöma företagets framtidsutsikter. Efter denna analys antog Bulls styrelse den 14 mars 2002 ett principbeslut om en återhämtningsstrategi i tre steg. Denna återhämtningsstrategi lades fram för kommissionen i juli 2002 (se avsnitt V).
- (22) Bull planerade också att sälja ut andra tillgångar: försäljning på marknaden av den andra aktieposten i Steria som man fått för avyttringen av tjänsteverksamheten i Förenade kungariket samt inkassering av utestående belopp från försäljningen av anläggningen i Louveciennes och från affären med Steria. Man planerade dessutom att sälja andra fasta tillgångar. Bull planerade vidare att lägga ut hanteringen av reservdelar på en underleverantör och att avveckla pensionsplanen för Bull HN Information Systems Inc.
- (23) Årsredovisningen för 2001 påvisade en förlust under året på 253 miljoner euro (jämfört med 243 miljoner euro under 2000), medan det tecknade kapitalet uppgick till 340 miljoner euro och det egna kapitalet till - 158 miljoner euro (jämfört med 86 miljoner euro under 2000). Den konsoliderade nettoförlusten uppgick till 544 miljoner euro (jämfört med 292 miljoner euro under 2000).
- (24) När det gäller företagets senaste siffror visar räkenskaperna för första halvåret 2002 för det första att man har minskat personalen med 2 160 tjänster, varav 1 240 i Frankrike. Enligt de franska myndigheterna finansieras personalnedskärningsplanen helt genom försäljning av tillgångar⁽¹⁴⁾. Planen från den 14 mars 2002 inbegriper vidare en minskning av de administrativa kostnaderna och omkostnaderna. Enligt den resultatrapport som presenterades den 25 juli 2002 hade de totala kostnaderna för distribution och administration minskats till 18 procent av omsättningen under andra halvåret 2002 från 25 procent under 2001. Rapporten uppvisade vidare en omsättning på 780 miljoner euro⁽¹⁵⁾, en bruttomarginal på 170 miljoner euro och ett nettoresultat på - 524,2 miljoner euro⁽¹⁶⁾. Förlusten före skatter och räntor uppgick till 151 miljoner euro. Affärsverksamheten fortsatte dock under andra halvåret 2002 och koncernen registrerade en orderingång på 713 miljoner euro⁽¹⁷⁾.

III. BESKRIVNING AV STÖDÅTGÄRDERNA

- (25) Den franska regeringen har beviljat Bull ett stödbelopp på 450 miljoner euro. Detta belopp inbegriper en första del på 100 miljoner euro som beviljades i slutet av 2001, och som inte anmälts, och en andra del på 350 miljoner euro som beviljades under första halvåret 2002. Stödet omfattas av flera villkor som redovisas i anmälan:
- Stödet beviljades som ett lån i form av ett återbetalningspliktigt tillskott från aktieägarna.
 - Lånet löper med en årlig räntesats på 5,23 procent, vilket är lika med kommissionens referensränta den dag då det första likviditetsbeloppet betalades ut.
 - Lånet skall återbetalas senast 12 månader efter den sista utbetalningen.
 - Stödet skall betalas ut under högst sex månader.
 - Frankrike förbinder sig att skicka kommissionen en omstruktureringsplan senast den 30 juni 2002.

⁽¹³⁾ I slutet av 2000 talade Bull redan om en utförsäljning av tillgångar som skulle göra det möjligt för Bull att göra sig skuldfritt.

⁽¹⁴⁾ Den totala kostnaden för personalnedskärningsplanen uppgår till 210 miljoner euro, vilket motsvarar de totala intäkterna från de avyttringar som genomförts eller beslutats i september 2002.

⁽¹⁵⁾ Vilket kan jämföras med det mål på 700 miljoner euro som sattes upp i mars 2002 och en omsättning på 1,27 miljarder euro under föregående år.

⁽¹⁶⁾ Denna förlust berodde bland annat på att man satte av ett belopp på 225 miljoner euro till omstruktureringen.

⁽¹⁷⁾ C. Jay, "Bull a assaini son bilan mais doit encore faire ses preuves" (Bull har rensat i sin balansräkning, men ännu återstår det att visa vad man duger till), *La Tribune* av den 29 juli 2002.

— Lånet kan som mest uppgå till 450 miljoner euro. Likviditetstillskottet på 450 miljoner euro var enligt de franska myndigheterna motiverat mot bakgrund av den likviditetsplan som återges i tabell 2⁽¹⁸⁾ inklusive en marginal på 7 miljoner euro som beviljats eftersom företagets likviditetsbehov kan komma att överstiga 443 miljoner euro före juni 2002⁽¹⁹⁾. De franska myndigheterna räknar med följande likviditetsutveckling under perioden 31 december 2001 till 30 juni 2002:

TABELL 2

Likviditetsplan

(miljoner euro)

Likvida medel	Läge i början av perioden	Likviditet som genereras av verksamheten (förbrukning av likvida medel)	Ökning (minskning) av disponibla medel	Läge i slutet av perioden
Januari 2002	103 ⁽²⁰⁾	- 84	- 12	7
Februari 2002	7 ⁽²¹⁾	- 43	- 30	- 66
Mars 2002	- 66	- 79	- 116	- 261
April 2002	- 261	- 28	- 42	- 331
Maj 2002	- 331	- 10	- 2	- 343
Juni 2002	- 343	8	- 4	- 339

IV. ORSAKER TILL ATT KOMMISSIONEN INLETT FÖRFARANDET ENLIGT ARTIKEL 88.2 I FÖRDRAGET

(26) Kommissionen har beslutat att inleda det förfarande som anges i artikel 88.2 i fördraget av fem orsaker som grundar sig på en granskning av stödåtgärdernas förenlighet med riktlinjerna.

⁽¹⁸⁾ Likviditetstillskottet är indelat i två delar: ett första tillskott på 100 miljoner euro som beviljades i slutet av 2001 och ett nytt tillskott på 350 miljoner euro den 14 mars 2002.

⁽¹⁹⁾ De franska myndigheterna menar att företagets självfinansieringsförmåga kan försämrats mer än väntat.

⁽²⁰⁾ Denna siffra inbegriper de 100 miljoner euro som staten betalade ut redan i slutet av 2001.

⁽²¹⁾ Läget per den 31 december 2001 efter det att staten betalat ut likviditetstillskottet.

(27) För det första ifrågasätter kommissionen att stödet är av undantagskaraktär eftersom stödet enligt punkt 25 i riktlinjerna bara skall syfta till att upprätthålla driften under en begränsad tid medan företagets framtidsutsikter bedöms. I det aktuella fallet förefaller företaget vid det här laget ha befunnit sig i en omstruktureringsprocess sedan en längre tid.

(28) För det andra känner kommissionen inte med säkerhet till exakt när den första delen på 100 miljoner euro beviljades. Det är viktigt att denna tidpunkt identifieras eftersom det i riktlinjerna anges att medlemsstaten inom sex månader från och med beviljandet av stödet skall delge kommissionen en omstruktureringsplan, en likvidationsplan eller ett bevis på att lånet helt och hållet återbetalats.

(29) För det tredje tycks stödets varaktighet inte vara bestämt. Enligt riktlinjerna får ett sådant stöd omfatta en period på högst sex månader. Enligt anmälan verkar det dock som om stödet kan ha en varaktighet på mer än sex månader.

(30) För det fjärde är det möjligt att stödet har spridningseffekter (s.k. spillover-effekter) eftersom Bull har verksamhet i andra medlemsstater⁽²²⁾, vilket Frankrike bekräftar.

(31) För det femte tvivlar kommissionen på orsaken till likviditetsbehoven. Med tanke på att företaget redan genomgår en omstruktureringsplan sedan några år, vilket diskuterades i avsnitt II, kan stödet snarare syfta till att finansiera den pågående omstruktureringsplanen. Med tanke på att Bull redan fått omstruktureringsstöd under 1993-1994 skulle det nya omstruktureringsstödet strida mot principen om "en enda gång" enligt avsnitt 3.2.3 i riktlinjerna.

V. KOMMENTARER FRÅN FRANKRIKE

(32) Efter det att förfarandet inletts har Frankrike gjort följande preciseringar.

⁽²²⁾ Se avsnitt II.2.

- (33) När det gäller stödets undantagskaraktär och företagets utdragna omstrukturering understryker de franska myndigheterna att Bull — precis som många andra marknadsaktörer — befinner sig i en ständig anpassningsprocess till följd av utvecklingen på IT-marknaden⁽²³⁾. Denna anpassningsprocess har förmått Bull att utveckla sin verksamhet på tjänstesidan, vilken anses vara mindre kapitalkrävande. Dessa anpassningsinsatser⁽²⁴⁾, som bland annat ingår i den strategiska planen för perioden i slutet av 2000-2001, finansierar företaget med egna medel. Förutsättningarna för att utveckla tjänsteverksamheten har dock inte varit de bästa eftersom man inte kunnat finansiera vissa produkter, vilket lett till en försämring av företagets ekonomiska ställning. De franska myndigheterna uppger att yttre faktorer, såsom det mycket svåra läget på IT-marknaden och börsrasen för IT-aktier, omkullkastade Bulls strategiska plan under 2001. De understryker bland annat man flera gånger mellan maj och november skrev ner priset på avyttringen av Bulls europeiska verksamhet. Efter den strategiska planens misslyckande befann sig företaget åter i svårigheter, vilket innebar att Bull fick svårt att finna kortfristiga krediter. Det är av denna anledning som Bull i slutet av december 2001 begärde undsättningsstöd av franska staten.
- (34) När det gäller den exakta tidpunkt då man beviljade det första stödbeloppet på 100 miljoner euro uppger de franska myndigheterna att det beviljades den 31 december 2001. I själva verket beviljades likviditetstillskottet på grundval av artikel 24 i lagen om ändring av finanslagen för år 2001⁽²⁵⁾. Enligt förordningen av den 5 december 1870 om antagande av lagar och förordningar blev denna lag av den 28 december inte tillämplig förrän en full dag efter dess offentliggörande i Frankrikes officiella tidning, det vill säga den 31 december 2001. Beloppet på 100 miljoner euro betalades i praktiken ut till Bull den 2 januari 2002.
- (35) När det gäller stödets varaktighet uppger de franska myndigheterna att efter det att det första stödbeloppet på 100 miljoner euro beviljats den 31 december 2001, beviljades ett andra stödbelopp på 150 miljoner euro den 2 maj 2002 och ett tredje stödbelopp på 200 miljoner euro den 17 juni 2002. Frankrike hävdar att stödet har betalats ut inom en period på högst sex månader räknat från beviljandet av stödet, helt i enlighet med avsnitt 3.1 i riktlinjerna.
- (36) När det gäller undsättningsstödet eventuella spridningseffekter menar Frankrike att Bulls marknadsandelar är mycket små⁽²⁶⁾ på både tjänsteområdet och serverområdet och att företaget befinner sig långt bakom sina största konkurrenter. Frankrike konstaterar att stödets effekter på handeln inom gemenskapen och därmed på konkurrensen är minimala. Frankrike uppger vidare att en nedläggning av Bull skulle försvaga konkurrensen i Europa eftersom Bull erbjuder sina kunder valmöjligheter som i så fall skulle försvinna. Dessutom understryker Frankrike att Bull har ett erkänt rykte som specialist på heterogena och öppna system, vilket underlättar den fria konkurrensen.
- (37) När det gäller orsaken till företagets likviditetsbehov och den oro som kommissionen uttryckte då den inledde förfarandet att stödet kunde syfta till att finansiera flera på varandra följande omstrukturingsplaner, har Frankrike lämnat följande detaljerade redovisning av hur likviditetstillskottet på 450 miljoner euro används:
- 134 miljoner euro har sedan den 1 januari 2002 anslagits till finansieringen av rörelseförluster. De franska myndigheterna understryker att dessa behov förväntas försvinna under andra halvåret tack vare sänkta förvaltningskostnader.
 - 106 miljoner euro har använts för att återbetala kortfristiga lån. Enligt de franska myndigheterna har de flesta av Bulls banklån sagts upp utan att man kunnat få några nya.
 - 91 miljoner euro har använts för att återbetala ett obligationslån.
 - 37 miljoner euro har använts för att lösa in obligationer utställda i japanska yen som använts för en privat investering. Denna inlösen blev kontraktsmässigt obligatorisk på grund av att Bulls eget kapital var otillräckligt den 31 december 2001.
 - 85 miljoner euro har använts för en planerad återbetalning av ett banklån som var kopplat till fordringar och där långgivaren beslutade att säga upp lånet med kort varsel. Långgivaren har dock hittills accepterat att förlänga lånet månadsvis. De franska myndigheterna uppger att företaget måste ha tillräckliga medel för att när som helst återbetala detta lån.

⁽²³⁾ Detta gäller även andra europeiska företag som tillverkar servrar, såsom ICL, Siemens, Nixdorf, Olivetti och Philips, som tvingats lägga ner eller överlåta sin verksamhet på detta område.

⁽²⁴⁾ Det handlar om att utveckla verksamhetsportföljen och om att minska och ställa om personalen.

⁽²⁵⁾ Lag nr 2001-1276 av den 28 december 2001 (Republiken Frankrikes officiella tidning nr 302, 29.12.2001).

⁽²⁶⁾ Frankrike uppger att Bulls andel av marknaden för högkapacitets-servrar i Europa uppgår till mindre än 3 procent, medan dess andel av marknaden för IT-tjänster uppgår till mindre än 2 procent.

- (38) De franska myndigheterna konstaterar att det statliga tillskottet gjort det möjligt för Bull att fortsätta sin verksamhet under första halvåret 2002, då företaget hade ett negativt kassaflöde på 134 miljoner euro och på kort tid tvingades återbetala banklån och obligationer till ett belopp på 319 miljoner euro.
- (39) När det gäller finansieringen av kostnaderna för omstruktureringen uppger Frankrike att kostnaden för omstruktureringsplanen under första halvåret 2002 uppgick till 55 miljoner euro, vilken finansierades genom försäljning av tillgångar: avyttring av anläggningen i Louveciennes (50 miljoner euro), avyttring av Lottomatica (11 miljoner euro), avyttring av SOFOM (5 miljoner euro), försäljning på marknaden av den första aktieposten i Steria som erhöles som ersättning för överlåtelsen av Bulls europeiska verksamhet till Steria samt överlåtelse av dotterföretagen i Skandinavien och Schweiz (29 miljoner euro). Denna utförsäljning av tillgångar gav Bull ett tillskott på 95 miljoner euro, vilket motsvarade ett överskott på 40 miljoner euro jämfört med kostnaderna för personalnedskärningsplanen det första halvåret 2002. Detta överskott kommer tillsammans med de avyttringar som beslutats av styrelsen, men som ännu inte genomförts⁽²⁷⁾, till ett belopp på [...] (*) att göra det möjligt att finansiera återstoden av omstruktureringsplanen.
- (40) De franska myndigheterna har också inkommit med en omstruktureringsplan som kan sammanfattas enligt följande:

Undsättningsetapp – 1.1.2002-30.6.2002

- Målet för denna etapp är att nå balans i verksamheten.
- En minskning av personalen med 1 500 personer, varav 1 200 i Frankrike.
- Minskade omkostnader (från 25 procent av omsättningen 2001 till 18 procent 2002)⁽²⁸⁾.
- Konsolidering av Bulls positiva resultat inom området egna servrar och underhåll av dessa, minskning av det negativa resultatet inom andra områden.
- Finansiering av personalnedskärningsplanen med överskottet från Bulls försäljning av sina tillgångar. Avyttring av mark och fasta tillgångar, avyttring av aktier i Steria samt överlåtelse av reservdelshantering och motsvarande reservdelslag till IBM.

(*) Delar av denna text har utformats så att konfidentiella uppgifter inte skall röjas. Dessa delar omges av en hakparentes och är markerade med en asterisk.

⁽²⁷⁾ [...]*

⁽²⁸⁾ I Bulls budget anges omkostnaderna till cirka 17,5 procent exklusive kostnaderna för personalnedskärningsplanen.

Strategi för en varaktig återhämtning – 2002-2005

- Målet för denna etapp är att samla koncernens krafter för att de tillsammans skall erbjuda sina kunder tjänster för utveckling av tillämpningar och dataförvaltning tillsammans med rådgivning när det gäller utformning av systemstrukturer och stöd till en optimering av motsvarande fysiska infrastrukturer.
- Inom området servrar skall man minska utbudet av servrar och fokusera på servrar där man använder de nya komponenterna Itanium 2 från Intel. Det rör sig framför allt om högkapacitetsservrar. Bull har för avsikt att upphöra med sin utveckling och försäljning av [...]*
- Inom området infrastrukturtjänster är Bulls mål att öka mervärdet hos de tjänster man erbjuder. Man kommer här att främja ett litet antal tjänster där man i första hand använder Bulls egna produkter inom området systemsäkerhet och systemförvaltning, lösningar från öppna källor eller instrument från ett litet antal samarbetsparter. Man räknar med synergieffekter mellan olika arbetslag för att på så sätt öka deras produktivitet.
- Inom området tillämpningstjänster och säkerhetsprodukter är Bulls mål att återuppnå lönsamhet inom verksamheten systemintegration genom en professionell styrning och en ökad kompetens där man utgår från de erfarenheter man redan har inom telesektorn, den offentliga sektorn och energisektorn. Bull räknar också med att utveckla sin verksamhet inom försvarssektorn tack vare det samarbete som möjliggörs av utvecklingen inom nya forskningssektorer. Bull erbjuder redan konkurrenskraftiga tjänster, bland annat på området meddelandetjänster, samtalshantering dygnet runt, mobilportaler och fakturering av telefonsamtal. Bull räknar också med att förbättra utnyttjandet av sina verktyg och sin kompetens på området säkerhet hos informationssystem. Denna kompetens erbjuds [...]*
- Räknat i siffror är Bulls mål att år 2005 ha en verksamhet som fördelar sig mellan tjänster [...] och produktutbud [...]*. Detta produktutbud kommer att utgöras av egna servrar, stora öppna servrar och säkerhetsprodukter.

Kapitaltillskott till koncernen – 9.2002-30.6.2003

- Med de insatser som beskrivs ovan bör Bull kunna uppnå nollresultat från andra halvåret 2002 och åter uppvisa vinst från 2003. Även om Bull återfår lönsamheten kommer företaget emellertid inte att kunna betala tillbaka likviditetstillskottet med egna medel före den 17 juni 2003.
- Det är därför som Bull behöver ett kapitaltillskott. Företaget räknar med att få detta kapitaltillskott dels från en eller flera stora privata aktieägare som vill delta i en kapitalökning, dels från andra privata investerare som är intresserade av att förvärva andelar i Bull.
- Detta kapitalsökande kommer att inledas [...]*, när Bull har visat att man har förmågan att återfå sin lönsamhet.

VI. BEDÖMNING AV STÖDET**1. Frågan om det förekommer något statligt stöd**

- (41) Enligt artikel 87.1 i EG-fördraget är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den gemensamma marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.
- (42) I det aktuella fallet har likviditetstillskottet beviljats av den franska staten på grundval av artikel 24 i lagen om ändring av finanslagen för år 2001. Den beviljade åtgärden består av ett återbetalningspliktigt likviditetstillskott från den franska staten, som är aktieägare i Bull. Detta tillskott gynnar ett visst företag, nämligen Bull. Detta tillskott från den franska staten är inte förenligt med principen om en privat investerare i en marknads ekonomi eftersom övriga aktieägare i Bull inte har visat någon vilja att skjuta till några medel till Bull och eftersom Bull med tanke på företagets finansiella situation inte kan uppåda dessa medel på marknaden. Med tanke på att Bull är ett internationellt företag vars produkter handlas internationellt kan stödet snedvrida eller hota att snedvrida konkurrensen eftersom stödet förstärker företagets ställning genom att ge det möjlighet att klara sina normala driftskostnader. Dessutom har Bull utländska konkurrenter såsom IBM, Fujitsu och Sun.

- (43) Mot ovanstående bakgrund kan man konstatera att det likviditetstillskott som den franska staten beviljat Bull utgör ett stöd enligt vad som avses i artikel 87.1 i fördraget.

2. Anmälningsskyldighet

- (44) Enligt artikel 88.3 i fördraget skall medlemsstaterna anmäla alla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder. Medlemsstaten i fråga får inte genomföra åtgärden förrän detta förfarande lett till ett slutgiltigt beslut.
- (45) I det aktuella fallet måste man konstatera att stödet har beviljats och betalats ut innan Frankrike har gjort en formell anmälan av detta stöd och att kommissionen inte har kunnat uttala sig om stödets förenlighet med den gemensamma marknaden. I själva verket beviljades stödet den 31 december 2001 och betalades ut den 2 januari 2002, medan den formella anmälan inte inkom till kommissionen förrän den 14 mars 2002.
- (46) Kommissionen konstaterar Frankrike genom detta agerande har genomfört det aktuella stödet i strid mot sina skyldigheter enligt artikel 88.3 i fördraget.

3. Stödets förenlighet med den gemensamma marknaden

- (47) De undantag som anges i artikel 87.2 i fördraget är inte tillämpliga på detta stöd eftersom det inte utgör stöd av social karaktär som ges till enskilda konsumenter och inte syftar till att avhjälpa skador som orsakats av naturkatastrofer eller andra exceptionella händelser. Det utgör inte heller stöd som ges till näringslivet i vissa områden i Tyskland.
- (48) De undantag som anges i artikel 87.3 a, b och d i fördraget är inte heller tillämpliga då stödet inte syftar till att främja den ekonomiska utvecklingen i regioner där levnadsstandarden är onormalt låg eller där det råder allvarig brist på sysselsättning, till att genomföra viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse eller till att främja kultur och bevara kulturarvet.
- (49) Det återstår därför att undersöka om det aktuella stödet kan omfattas av det undantag som anges i artikel 87.3 c i fördraget genom att det skulle syfta till att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter förutsatt att det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset.

(50) Det är utifrån denna bestämmelse i fördraget som kommissionen har antagit de riktlinjer som fungerar som vägledning när den skall bedöma stöd till undsättning och omstrukturering. Stöd till undsättning är just det undantag som de franska myndigheterna åberopar.

4. Bedömning av stödet mot bakgrund av riktlinjerna

(51) Enligt de uppgifter som de franska myndigheterna har lämnat, och som redovisas i avsnitt II.2, skall Bull betraktas som ett företag i svårigheter i den mening som avses i riktlinjerna.

(52) Med tanke på att Bull är ett aktiebolag kan Bull i själva verket betraktas som ett företag i svårigheter enligt punkt 5 a i riktlinjerna "när över hälften av det tecknade kapitalet har förlorats och mer än en fjärdedel av detta kapital förlorats under de senaste tolv månaderna". I det aktuella fallet uppgår förlusterna under räkenskapsåret 2001 till 253 miljoner euro (jämfört med 243 miljoner euro under år 2000) och det tecknade kapitalet uppgick vid denna tidpunkt till 340 miljoner euro. Bulls eget kapital uppgick till - 158 miljoner euro (jämfört med 86 miljoner euro år 2000), ett belopp som understiger halva aktiekapitalet. Dessutom har mer än en fjärdedel av kapitalet förlorats under de senaste tolv månaderna.

(53) Granskningen av dessa siffror leder till slutsatsen att Bull faktiskt befinner sig i svårigheter i den mening som avses i riktlinjerna, vilket även bekräftas av de växande förlusterna och av att man blivit tvungen att sälja ut ett stort antal tillgångar.

(54) En granskning av stödet enligt avsnitt 3.1 i riktlinjerna leder till följande bedömning.

(55) I enlighet med punkt 23 a i riktlinjerna består stödet av likvida medel som är föremål för en räntesats som motsvarar den referensränta som kommissionen tillämpar. Den aktuella räntesatsen uppgår till 5,23 procent, vilket motsvarar den referensränta som gällde den dag då det första stödbeloppet beviljades, nämligen den 31 december 2001.

(56) I punkt 23 i riktlinjerna anges att stödet skall vara knutet till lån vars återbetalningstid inte överstiger tolv månader från och med den sista låneutbetalningen till företaget. I det aktuella fallet beviljades det sista stödbeloppet den 17 juni 2002, vilket innebär att stödet skall betalas tillbaka senast den 17 juni 2003. Kommissionen noterar att Frankrike uppger att Bull inte kommer att kunna betala tillbaka detta belopp med egna medel och man

räknar med att genomföra ett kapitaltillskott. Kommissionen kommer senare att bekräfta detta villkor och kräver att återbetalningen skall göras snarast, och senast den 17 juni 2003.

(57) Enligt punkt 23 c i riktlinjerna skall stödet vara motiverat av allvarliga sociala problem och får inte skapa allvarliga negativa spillover-effekter i andra medlemsstater. Detta villkor gav anledning till tvivel då förfarandet inleddes eftersom Bull har verksamhet i andra medlemsstater. Frankrike har dock inkommit med tillräckliga upplysningar för att kommissionen skall kunna dra slutsatsen att stödet inte har några negativa spillover-effekter, vilket undanröjer kommissionens tvivel i detta avseende. I själva verket har Bull blygsamma marknadsandelar. Dessutom har Bull sålt ut huvuddelen av sin verksamhet utanför Frankrike, vilket begränsar stödets negativa effekter i övriga medlemsstater.

(58) Enligt punkt 23 d i riktlinjerna skall Frankrike inom sex månader från och med beviljandet av undsättningsstödet till kommissionen lämna en omstruktureringsplan, en likvidationsplan eller ett bevis på att lånet helt och hållet återbetalats och/eller att garantin inte längre gäller. När detta förfarande inleddes innebar denna punkt problem eftersom kommissionen inte kände till den exakta tidpunkten för när det första stödbeloppet beviljades. Frankrike uppger att det första stödbeloppet beviljades den 31 december 2001. Följaktligen skulle Frankrike inkomma med en omstruktureringsplan före den 30 juni 2002, vilket man lovade att göra då man inkom med sin anmälan. Något försenat, närmare bestämt sex och en halv månader efter utbetalningen av det första stödbeloppet, inkom Frankrike med denna omstruktureringsplan. Kommissionen beklagar att Frankrike inte inkom med omstruktureringsplanen inom fastställd tidsfrist, men konstaterar att Frankrike genom inlämnandet av planen ändå uppfyllt sina skyldigheter enligt riktlinjerna.

(59) I punkt 23 e i riktlinjerna anges att stödbeloppen skall begränsas till vad som är nödvändigt för att upprätthålla driften av företaget. Denna punkt gav kommissionen anledning till tvivel när förfarandet inleddes. I själva verket genomgick Bull en omstrukturering sedan flera år, vilket innebär att stödet kunde syfta till att finansiera omstruktureringen av företaget. Bull fick stöd till omstrukturering under åren 1993-1994. Av denna anledning skulle ett nytt stöd till omstrukturering hindras av den princip om "en enda gång" som anges i avsnitt 3 i riktlinjerna. Kommissionen anser att de preciseringar som Frankrike gjorde i samband med att förfarandet inleddes är tillräckliga för att den skall kunna dra

slutsatsen att likviditetstillskottet bara används för att återbetala krediter, obligationslån och banklån samt för att finansiera rörelseförluster. För övrigt har Frankrike inkommit med uppgifter som bekräftar att omstruktureringskostnaderna, särskilt för personalnedskärningsplanen, till fullo har finansierats genom utförsäljning av tillgångar (se avsnitt V). Av denna anledning konstaterar kommissionen att stödbeloppet har använts på ett sätt som är förenligt med punkt 23 e i riktlinjerna, eftersom stödet var begränsat till vad som var nödvändigt för att upprätthålla driften av företaget under de sex månader som undsättningsstöd gavs.

- (60) Kommissionen anser dock att Frankrike strikt måste respektera principen om "en enda gång" och inte bevilja Bull något omstruktureringsstöd före den 31 december 2004. Varje kapitaltillskott till Bull måste därför ske enligt principen om en privat investerare.
- (61) I punkt 24 i riktlinjerna anges att undsättningsstöd får utgå under en period på högst sex månader. Läget beträffande detta krav stod inte klart när förfarandet inleddes eftersom kommissionen varken kände till tidpunkten för när det första stödbeloppet betalades ut eller stödet totala varaktighet. De klargöranden som Frankrike gjort gör det möjligt att konstatera att det beviljade stödet uppfyller detta krav eftersom det första stödbeloppet på 100 miljoner euro beviljades den 31 december 2001⁽²⁹⁾ och det sista den 17 juni 2002, vilket omfattar en period på mindre än sex månader. Följaktligen har kommissionens tvivel på denna punkt undanröjts.
- (62) Enligt punkt 25 i riktlinjerna är undsättningsstöd en åtgärd som endast får vidtas i undantagsfall och som skall syfta till att upprätthålla driften under en begränsad tid, medan företagets framtidsutsikter bedöms. Läget beträffande detta krav reste frågor då förfarandet inleddes eftersom företaget sedan länge befann sig i en omstruktureringsprocess, vilket innebar att likviditetstillskottet kunde syfta till att täcka dessa omstruktureringskostnader. De upplysningar som Frankrike lämnat på denna punkt visar att undsättningsstödet gjort det möjligt för företaget att bedöma sin situation och utforma en återhämtningsplan, som började genomföras i början av 2002. Dessutom har Frankrike lämnat bevis för att likviditetstillskottet gjordes för att ge företaget likviditet, medan omstruktureringskostnaderna har finansierats genom utförsäljning av tillgångar. Kommissionens tvivel har sålunda undanröjts.

- (63) Kommissionen betonar dock att något ytterligare undsättningsstöd inte kan beviljas med tanke på att det är en åtgärd som endast vidtas i undantagsfall.

VII. SLUTSATS

- (64) Det likviditetstillskott som Frankrike beviljat Bull utgör stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget.
- (65) Det stöd som Frankrike beviljat i strid mot sina skyldigheter enligt artikel 88.2 i fördraget utgör ett olagligt stöd.
- (66) Det undantag som anges i artikel 87.3 i fördraget är tillämpligt eftersom likviditetstillskottet uppfyller de kriterier som anges i riktlinjerna. Kommissionen har följaktligen bedömt stödet utifrån dessa riktlinjer.
- (67) Mot bakgrund av de upplysningar som de franska myndigheterna har lämnat konstaterar kommissionen att likviditetstillskottet har beviljats till ett företag i svårigheter, att stödet består av likvida medel som är föremål för räntesats som motsvarar kommissionens referensränta, att stödet är knutet till lån vars återbetalningstid inte överstiger tolv månader och att stödet inte har några negativa spillover-effekter i övriga medlemsstater.
- (68) Kommissionen måste dock försäkra sig om att återbetalningsplikten uppfylls inom tolv månader efter utbetalningen av det sista stödbeloppet, det vill säga senast den 17 juni 2003. Frankrike skall därför snarast, och senast den 17 juni 2003, lämna kommissionen bevis för att Bull har återbetalat hela likviditetstillskottet med ränta.
- (69) Kommissionen måste också försäkra sig om att undsättningsstödet utgör en undantagsåtgärd. Frankrike får i framtiden därför inte bevilja Bull något ytterligare undsättningsstöd.
- (70) För att respektera principen om "en enda gång" påpekar kommissionen att Frankrike inte får bevilja Bull något omstruktureringsstöd under en period på tio år från och med utbetalningen av det sista omstruktureringsstödet, det vill säga fram till den 31 december 2004.

⁽²⁹⁾ Se avsnitt V.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Det stöd som Frankrike genomfört till förmån för företaget Bull i form av ett likviditetstillskott på 450 miljoner euro är förenligt med den gemensamma marknaden enligt de villkor som anges i artikel 2.

Artikel 2

Frankrike skall snarast, och senast den 17 juni 2003, inkomma med bevis för att Bull har återbetalat likviditetstillskottet på 450 miljoner euro med ränta.

Artikel 3

Frankrike skall inom två månader från delgivningen av detta beslut underrätta kommissionen om vilka åtgärder som har vidtagits för att följa beslutet.

Artikel 4

Detta beslut riktar sig till Republiken Frankrike.

Utfärdat i Bryssel den 13 november 2002.

På kommissionens vägnar

Mario MONTI

Ledamot av kommissionen

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 2 april 2003

[om ett förfarande enligt artikel 81 i EG-fördraget]**(Ärende COMP/C.38.279/F3 — Franskt nötkött)***[delgivet med nr K(2003) 1065]***(Endast den franska texten är giltig)**

(2003/600/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT
DETTA BESLUT**1. BAKGRUND**

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

1.1 Sakärende och förfarandemed beaktande av rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962 – Första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar 85 och 86⁽¹⁾, senast ändrad genom förordning (EG) nr 1/2003⁽²⁾, särskilt artikel 15.2 i denna,med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 26 av den 4 april 1962, om tillämpning av vissa konkurrensregler på produktion av och handel med jordbruksvaror⁽³⁾, ändrad genom rådets förordning nr 49⁽⁴⁾, särskilt artikel 2 i denna,

med beaktande av kommissionens beslut av den 24 juni 2002 om att inleda ett förfarande i detta ärende,

efter att, i enlighet med artikel 19.1 i förordning nr 17 och artikel 2 i kommissionens förordning (EG) nr 2842/98 om hörande av parter i vissa förfaranden enligt artiklarna 85 och 86 i EG-fördraget⁽⁵⁾, ha gett berörda företag tillfälle att yttra sig om de invändningar som kommissionen framfört och att utveckla sina synpunkter,

efter att ha hört Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor,

med beaktande av förhørsombudets slutrapport i föreliggande ärende⁽⁶⁾, och

av följande skäl:

⁽¹⁾ EGT 13, 21.2.1962, s. 204/62.⁽²⁾ EGT L 1, 4.1.2003, s. 1.⁽³⁾ EGT 30, 20.4.1962, s. 993/62.⁽⁴⁾ EGT 53, 1.7.1962, s. 1571/62.⁽⁵⁾ EGT L 354, 30.12.1998, s. 18.⁽⁶⁾ EGT C 195, 19.8.2003.

- (1) Föreliggande beslut avser ett skriftligt avtal, daterat den 24 oktober 2001, som ingicks mellan sex franska organisationer, för att fastställa ett lägsta inköpspris för vissa kategorier av nötkreatur och stoppa importen av nötkött till Frankrike. I fyra fall handlar de organisationer som undertecknat avtalet om nötkreatursuppfödare: Fédération nationale des syndicats d'exploitants agricoles ("FNSEA", Nationella organisationen för jordbruksföreningar), Fédération nationale bovine ("FNB", Nationella nötkreatursorganisationen), Fédération nationale des producteurs de lait ("FNPL", Nationella organisationen för mjölkproducenter) och Jeunes agriculteurs ("JA", Unga jordbrukare, tidigare Centre national des jeunes agriculteurs eller "CNJA", Nationella centrat för unga jordbrukare). I de övriga två fallen handlar det om slakterier för nötkreatur: Fédération nationale de l'industrie et des commerces en gros des viandes ("FNICGV", Nationella organisationen för köttindustri och köttgrossister) och Fédération nationale de la coopération bétail et viande ("FNCBV", Nationella organisationen för kreaturs- och köttssamarbete). Föreliggande beslut avser även det muntliga avtal som ingicks i slutet av november och början av december 2001 mellan samma parter och i samma ärende, och som gäller sedan avtalet av den 24 oktober 2001 löpte ut.

- (2) Sedan kommissionen fått kännedom om avtalet av den 24 oktober 2001, vände den sig den 30 oktober 2001 genom en skrivelse till Frankrikes ständiga representation vid Europeiska unionen och begärde mer ingående upplysningar om detta avtal och om Frankrikes delaktighet. Frankrike svarade genom skrivelse av den 9 november 2001.

- (3) Den 9 november vände sig även kommissionen genom en skrivelse till fem av de organisationer som undertecknat avtalet och begärde upplysningar i enlighet med artikel 11 i förordning nr 17. Då kommissionen inte kände till att även FNCBV undertecknat avtalet, fick denna organisation ingen begäran om upplysningar. I enlighet med anmodan svarade de fem berörda organisationerna den 15 och 23 november 2001 på begäran om upplysningar.
- (4) Med anledning av de lämnade upplysningarna vände sig kommissionen den 26 november 2001 genom en skrivelse till de sex organisationerna med en varning om att de sakförhållanden den fått kännedom om vid första anblick innebar en överträdelse av gemenskapens konkurrensregler. Adressaterna uppmanades att inkomma med sina synpunkter senast den 28 november. Samtliga svarade att avtalet skulle löpa ut den 30 november 2001 och att det inte skulle förlängas.
- (5) Då den hade uppgifter om att avtalet fortsatte att gälla, genomförde kommissionen den 17 december 2001 undersökningar i FNSEA:s och FNB:s lokaler i Paris, i enlighet med artikel 14.3 i förordning nr 17, och även i FNICGV:s lokaler i Paris, i enlighet med artikel 14.2 i den förordningen.
- (6) Den 24 juni 2002 antog kommissionen ett meddelande om invändningar riktat till de sex organisationerna. Parterna inkom med skriftliga synpunkter mellan den 23 september och den 4 oktober 2002. De framförde också sina åsikter under en hearing den 31 oktober 2002.

1.2 Parterna

- (7) FNICGV är branschorganisationen för företag inom köttindustrin och köttpartihandeln (nötkött, kalvkött, griskött, fårkött, hästkött och slaktbiprodukter), oberoende av företagets storlek eller verksamhet. FNICGV är en sammanslutning enligt fransk rätt och hade den 1 januari 2000 över 400 medlemmar i hela Frankrike. Dessa står för mer än 75 % av sektorns omsättning. I sina synpunkter på meddelandet om invändningar angav FNICGV att dess andel på "slakteriområdet" är 80 %, eller 60 % om man inte räknar med de kooperativa föreningar som bara är anslutna och inte är ordinarie medlemmar.
- (8) FNCBV är den kooperativa rörelsens organisation. I denna ingår 300 producentkooperativ inom uppfödning av nötkreatur, svin och får samt ett trettioal kooperativ eller företag med slakterier och tillverkning av köttprodukter.

- (9) FNSEA, den viktigaste franska jordbruksorganisationen, har olika verksamheter. Geografiskt vilar dessa på olika lokalorganisationer (SEA), sammanslutna på departementsnivå. Det handlar då antingen om jordbruksföreningars "Departementsorganisation" eller "Departementsunion" (om "FDSEA" eller "UDSEA"), som är anslutna till FNSEA. De regionala organisationerna samordnar den aktivitet som FDSEA/UDSEA har i regionen. I FNSEA ingår dessutom 38 specialförbund, som företräder de olika producentintressena. Här återfinns bland annat FNB och FNPL som bägge undertecknade avtalet av den 24 oktober 2001. I FNSEA ingår slutligen också fyra sociala sektioner, som inte berörs av detta ärende. De unga jordbrukarna (yngre än 35 år) har sin egen sammanslutning, JA. För att kunna vara lokal medlem i JA, måste man också vara medlem i lokalorganisationen av FDSEA/UDSEA. FNSEA, JA, FNB och FNPL är sammanslutningar enligt fransk rätt.

1.3 Nötkreaturssektorn i Frankrike och krisen i oktober 2000

- (10) Nötkreatursbesättningarna i gemenskapen uppgår till cirka 81 miljoner djur. Av dessa står de franska besättningarna för mer än 25 %. På årsbasis motsvarar nötkreaturslakten i Frankrike cirka 1,3 miljoner ton i slaktkroppsekvivalenter (1,361 miljoner 1999, 1,277 miljoner 2000 och 1,315 miljoner 2001). Slakten av mjölkkor (det vill säga kor avsedda för mjölkproduktion) eller am- och dikor (det vill säga kor avsedda för kalvuppfödning) står för cirka 50 % av denna totalvolym (620 000, 624 000 och 600 000 ton i slaktkroppsekvivalenter 1999, 2000 respektive 2001) (7). I en rapport som det franska organet OFIVAL (Office national interprofessionnel des viandes, de l'élevage et de l'aviculture) i oktober 2002 tog fram om "nötköttsektorn i Frankrike" (8) avser en av tabellerna "aktörerna". Under rubriken "produktion" redovisas "240 000 jordbruksföretag med fler än 5" vuxna nötkreatur och en beräknad omsättning på 4,4 miljarder euro. Under rubriken "slakt" nämns: "443 slakt- och styckningsföretag med fler än 20 anställda". Omsättningen för "slaktkött" beräknas till 14 miljarder euro, varav 6,2 miljarder för "nötköttsverksamhet".

(7) Dok. 38.279/107. Se även statistiken på webbplatsen för Office national interprofessionnel des viandes, de l'élevage et de l'aviculture ("Ofival"): www.ofival.fr

(8) Rapporten återfinns på webbplatsen för Ofival: www.ofival.fr/doctech/sial/bov02-t.pdf

- (11) I Frankrike uppgick den totala importen (levande vuxna nötkreatur, färskt och fryst kött) från övriga medlemsstater till 342 000 ton i slaktkroppsekvivalenter under 1999, 331 000 ton under 2000 och 262 000 ton under 2001. Denna import står för nästan hela Frankrikes nötköttsimport (endast 5 % av den franska importen av dessa produkter kommer från tredje land). Frankrike är en av de främsta köttimportörerna i gemenskapen och är samtidigt en av de största exportörerna till andra medlemsstater. Frankrikes import stod år 2001 för totalt 1 354 miljoner euro och exporten för 744 miljoner euro⁽⁹⁾. Huvuddelen av handeln avser färskt eller fryst kött och inte levande djur. Nämnas bör också att Frankrike under denna tid också illegalt hade embargo mot brittiskt nötkött. Att Frankrike härvidlag åsidosatt sina skyldigheter har konstaterats av Europeiska gemenskapernas domstol⁽¹⁰⁾.
- (12) I oktober 2000 upptäcktes ett nytt fall av bovin spongiform encefalopati (BSE, eller "galna ko-sjukan"). Det berörda djuret härstammade från en uppfödare där elva andra djur hade slaktats och köttet utbjudits till försäljning i en varuhuskedja. Sedan dess har nya fall av BSE upptäckts i andra medlemsstater. Samtidigt har mul- och klövsjuka hårt drabbat många fårbesättningar i Förenade kungariket, vilket generellt också har påverkat köttkonsumtionen utanför medlemsstaten i fråga.
- (13) Denna situation fick stor uppmärksamhet i massmedia och ledde till en ny kris för nötköttssektorn. Från oktober 2000 noterades således en stark minskning av konsumtionen i flera medlemsstater, särskilt då i Frankrike, samtidigt med betydande minskningar av import- och exportvolymerna till och från Frankrike. Under de två sista månaderna år 2000 sjönk till exempel importen med 50 % jämfört med motsvarande period 1999. Sedan mitten av 2001 pekar dock den franska konsumtionen på en tydlig återhämtning, så att nedgången under 2001 i förhållande till år 2000 är klart mindre än vad man förutspått (från - 4 % till - 5 %). På samma sätt har handelsutbytet tydligt ökat, dock utan att uppnå sin tidigare nivå.
- (14) Nötköttsproduktionens prisutveckling kan beskrivas som följer. Från krisen i oktober 2000 har priserna sjunkit betydligt. Även om genomsnittspriserna på kor fritt slakteri steg under första halvåret 2001, ligger de fortfarande under genomsnittspriserna för första halvåret 1999 eller 2000. Särskilt från och med andra halvåret 2001 har priserna återigen börjat falla. Mellan
- september/oktober 2000 och september/oktober 2001 var minskningen cirka 20 % på priserna på utslagskor fritt slakteri, det vill säga för slaktkor⁽¹¹⁾. Sedan början av oktober 2001 har priserna fritt slakteri efter fyra månaders prisfall återigen nått sin bottennivå från slutet av november år 2000, när den nya krisen för nötkreaturssektorn var som värst⁽¹²⁾. Det bör dock noteras att interventionspriserna sjunkit med 13,4 % på grund av reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken inom ramen för "Agenda 2000", i utbyte mot ett ökat direktstöd till uppfödarna. Räknat från vecka 43 år 2001 (perioden 22-28 oktober 2001) tycks priserna stiga enligt den statistik som organisationerna tagit fram efter begäran om upplysningar. Till exempel ökade slaktpriset vid leverans av kor av typ U3⁽¹³⁾, för 100 kg slaktkropp, från 1 941 franska franc (FRF) till 1 956 FRF, och nådde sedan 2 025 FRF respektive 2 034 FRF under vecka 42 (veckan innan avtalet undertecknades), 43, 44 och 45 år 2001⁽¹⁴⁾.
- (15) Å andra sidan har konsumentpriserna under hela år 2001 varit stabila eller ökat något. Förklaringen är dels att extrakostnaderna för BSE, åtminstone i Frankrike, har burits av mellanhänderna och slagit igenom på konsumentpriserna, dels att intäkterna försvunnit på vissa djurdelar som inte längre saluförs⁽¹⁵⁾. Det är också möjligt att de minskade försäljningsvolymerna har kompenserats genom ökade marginaler för olika aktörer före konsumentledet.

(11) Se dok. 38.279/162 och 163.

(12) Samtliga prisuppgifter per vecka, från januari 1999 till mitten av november 2001, återfinns i dok. 38.279/109 till 111.

(13) I gemenskapslagstiftningen har det fastställts en skala för klassificering av slaktkroppar av fullvuxna nötkreatur, där två kriterier används i kombination. Det första (konformation) är uppdelat på sex kategorier, som symboliseras med bokstäverna SEUROP (där S står för "utomordentlig", E för "utmärkt", osv. till "P" som står för "dålig"). Det andra kriteriet avser fettgrupp, som är uppdelad på fem kategorier, från 1 ("mager") till 5 ("mycket fet"). På en tredje nivå kan också en finare indelning göras (som anges med tecknen "+", "-", "=") [se rådets förordning (EEG) nr 1208/81 av den 28 april 1981 om fastställande av en gemenskapsskala för klassificering av slaktkroppar av fullvuxna nötkreatur (EGT L 123, 7.5.1981, s. 3), senast ändrad genom förordning (EEG) nr 1026/91 (EGT L 106, 26.4.1991, s. 2)].

(14) Dok. 38.279/109.

(15) Enligt en uppgift från FNSEA av den 30 augusti 2001 kan "den nya BSE-krisens extrakostnader för produktion och försäljning av ett kilo hamburgare" uppskattas till "14 % av försäljningspriset till partihandeln" (dok. 38.279/534).

(9) Uppgifterna återfinns på Ofivals webbplats, där källan anges som "douanes françaises (2001)", det vill säga "franska tullen" (2001).

(10) EG-domstolens dom av den 13 december 2001, kommissionen mot Frankrike, C-1/00, REG. 2001, s. I-9989.

1.4 Den gemensamma organisationen av marknaden för nötkött och de vidtagna krisåtgärderna

1.4.1 Allmänna bestämmelser för marknadsorganisationen

- (16) Den gemensamma organisation av marknaden för nötkött (nedan kallad "marknadsorganisationen") som gällde vid tidpunkten för ärendets händelser fastställs i rådets förordning (EG) nr 1254/1999 (nedan kallad "grundförordningen").
- (17) I andra skälet i denna förordning föreskrivs: "Syftet med den gemensamma jordbrukspolitiken är att uppnå de mål som anges i artikel 33 i fördraget." I samma skäl föreskrivs också följande: "För att stabilisera marknaderna och tillförsäkra jordbruksbefolkningen en skälig levnadsstandard bör det inom nötköttssektorn föreskrivas åtgärder för den inre marknaden vilka särskilt inbegriper direkt utbetalning till nötköttsproducenter, stöd för privat lagring och en stödordning för offentlig lagring." Marknadsorganisationen grundar sig alltså på ett generellt system med direkt utbetalningar till jordbrukare. I grundförordningen föreskrivs även en rad bidrag, som am- och dikobidrag (artikel 6 och följande) och slaktbidrag (artikel 11).
- (18) Å andra sidan betraktas den offentliga interventionen som "inte längre oundgänglig för att balansera marknaden" och bör därför gradvis avvecklas (se skäl 20 i grundförordningen). Således kunde de nationella interventionsorganen till och med den 30 juni 2002 genom anbudsförfaranden göra uppköp "i syfte att förhindra eller mildra ett omfattande prisfall." (artikel 47 i grundförordningen). Anbudsförfaranden skall vara öppna när följande två villkor uppfylls under två veckor i följd:
- Det genomsnittliga marknadspris inom gemenskapen som är noterat på grundval av gemenskapsskalan för klassificering⁽¹⁶⁾ av slaktkroppar av vuxna nötkreatur är lägre än 84 % av interventionspriset.
 - Det genomsnittliga marknadspris som är noterat på grundval av nämnda skala i en eller flera medlemsstater eller regioner i en medlemsstat är lägre än 80 % av interventionspriset (artikel 47.3 i grundförordningen).

I samma bestämmelse anges ett, från och med den 1 januari 2000 till och med den 30 juni 2002, successivt sjunkande interventionspris.

I enlighet med artikel 47.2 i grundförordningen får interventionsköpen inte överskrida 350 000 ton per år för hela gemenskapen.

- (19) Från och med den 1 juli 2002 införs nya system genom artiklarna 26 och 27 i grundförordningen (nämligen stöd för privat lagring respektive interventionsystem av "skyddsnetstyp"). Dessa system är dock inte relevanta med hänsyn till tidpunkten för ärendets händelser.
- (20) Tillämpningsföreskrifter för grundförordningen vad gäller de offentliga interventionsköpen i enlighet med artiklarna 27 och 47 fastställdes genom kommissionens förordning (EG) nr 562/2000⁽¹⁷⁾.
- (21) I grundförordningen föreskrivs slutligen följande: "Om en väsentlig prisökning eller ett väsentligt prisfall noteras på gemenskapsmarknaden och om situationen sannolikt kommer att bestå och därmed störa eller hota att störa marknaden skall nödvändiga åtgärder vidtas" (artikel 38).

1.4.2 Vidtagna krisåtgärder

- (22) Gemenskapsinstitutionerna beslutade om olika åtgärder för att möta krisen inom nötkreaturssektorn från oktober 2000.
- (23) Sålunda ändrade rådet på kommissionens förslag grundförordningen⁽¹⁸⁾. Det konstaterades att marknaden "drabbats av allvarliga störningar sedan konsumenterna förlorat förtroendet" och att "en rad bestämmelser därför bör införas för att reglera marknaden genom att minska den kommande produktionsvolymen" (skäl 1 i förordningen). Bland annat höjdes de maximala interventionsköpen för 2001 från 350 000 ton till 500 000 ton.
- (24) Kommissionen å sin sida vidtog en rad åtgärder i enlighet med grundförordningen. Den använde sig av intervention för att från marknaden dra tillbaka vissa nötkreatursvolymen i syfte att stabilisera utbudet i förhållande till efterfrågan. De gällande bestämmelserna ändrades också för att utvidga tillämpningsområdet. Som undantag godkändes på detta sätt interventionsköp av

⁽¹⁷⁾ EGT L 68, 16.3.2000, s. 22.

⁽¹⁸⁾ Rådets förordning (EG) nr 1512/2001 av den 23 juli 2001 om ändring av grundförordningen (EGT L 201, 26.7.2001, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Se fotnot 13.

tidigare ej avsedda produkter eller av slaktkroppar vars vikt översteg den tidigare maximivikten⁽¹⁹⁾. Dessa undantagsbestämmelser förlängdes och gällde hela 2001 och början av 2002⁽²⁰⁾.

- (25) I enlighet med artikel 38 i grundförordningen (se skäl 21 i det här beslutet) vidtog kommissionen även nya undantagsåtgärder.
- (26) Först antog kommissionen den 18 december 2000 förordning (EG) nr 2777/2000 om undantagsåtgärder till stöd för nötköttsmarknaden⁽²¹⁾, som endast gällde under första halvåret 2001. I skäl 1 i denna förordning sägs följande: "Gemenskapens marknad för nötkött genomgår för närvarande en djup kris på grund av konsumenternas bristande förtroende för nötkött". Det noteras att konsumtionen minskat och att priserna sjunkit kraftigt. Genom förordningen infördes därför en undantagsåtgärd i enlighet med artikel 38 i grundförordningen. Syftet var att på vissa villkor tillämpa ett uppköpssystem för levande djur, som sedan skulle slaktas och destrueras för undvikande av överskott på marknaden. I förordning (EG) nr 2777/2000 fastställdes att gemenskapen skulle stå för upp till 70 % av uppköpssystemets kostnader.
- (27) Den 3 april 2001 antog kommissionen sedan förordning (EG) nr 690/2001 om särskilda stödåtgärder för nötköttsmarknaden⁽²²⁾. Genom denna förordning införs ett system för uppköp genom anbudsförfarande av hela eller halva slaktkroppar. Om vissa prisvillkor är uppfyllda, innebär systemet att anbudsförandet är öppet i medlemsstaterna. Det kött som medlemsstaternas behöriga myndigheter köper upp genom anbud (där gemenskapen skall stå för upp till 70 % av kostnaderna) skall antingen destrueras eller lagras för att användas, till exempel inom ramen för humanitärt bistånd. Förordningen som skulle upphöra att gälla i december 2001 förlängdes till och med mars 2002⁽²³⁾, "för att undvika att marknaden (...) rasar ytterligare" (skäl 2).

- (28) Året efter det att den andra galna ko-krisen brutit ut drogs på detta sätt totalt mer än 750 000 ton kött tillbaka från marknaden, det vill säga drygt 10 % av årskonsumtionen i EU⁽²⁴⁾.
- (29) Vid tillämpningen av gemenskapens regler för statligt stöd har kommissionen därför tillåtit flera medlemsstater att bevilja bidrag till nötköttssektorn. Ett franskt statligt stöd på 267 miljoner euro till uppfödare som drabbats av BSE-krisen förklarade kommissionen den 25 juli 2001 vara förenligt med artikel 87.2 b i fördraget⁽²⁵⁾. Ett nytt franskt statligt stöd på 75,5 miljoner euro till jordbrukare som drabbats av krisen inom sektorn förklarades förenligt med samma bestämmelse i fördraget, genom kommissionens beslut av den 3 april 2002⁽²⁶⁾. Frankrike var den medlemsstat som gav mest direktstöd till jordbrukare för att möta krisen från oktober 2000.

1.5 Situationen före avtalet av den 24 oktober 2001

- (30) Trots dessa stabiliseringsåtgärder på marknaden uppfattade jordbrukarna dem som otillräckliga och ifrågasatte att medlemsstaterna tillämpat dem i varierande omfattning. Särskilt spända blev i september och oktober 2001 relationerna mellan jordbrukare och slakterier i Frankrike. Vid denna tidpunkt var det i större delen av Frankrike så att grupper av jordbrukare illegalt stoppade lastbilar för att kontrollera det transporterade köttets ursprung. I jordbruksföreningarnas dokument kallades dessa spärrar allmänt för "kontroller". Dessutom utsattes slakterier för blockad av jordbrukare som hindrade all in- och utfart eller undersökte köttets geografiska ursprung. Pressen rapporterade vid flera tillfällen om dessa aktioner och deras konsekvenser⁽²⁷⁾. Oftast handlade det här om kött som blev förstört efter flera dagars blockad eller om att icke-franskt kött brändes. Ibland utmynnade aktionerna i materiell förstörelse, i några fall av mycket stor omfattning. Den 15 oktober 2001 totalförstörde till exempel jordbrukare två företags lokaler i departementen Ille och Vilaine och förstörde flera ton kött⁽²⁸⁾.

⁽¹⁹⁾ Kommissionens förordning (EG) nr 1209/2001 av den 20 juni 2001 om undantag från förordning (EG) nr 562/2000 om tillämpningsföreskrifter till rådets förordning (EG) nr 1254/1999 vad avser systemen för offentliga interventionsuppköp inom nötköttssektorn (EGT L 165, 21.6.2001, s. 15). Den fastställda maximivikten för interventionsköp höjdes ytterligare genom kommissionens förordning (EG) nr 1496/2001 (EGT L 197, 21.7.2001, s. 3).

⁽²⁰⁾ För det sista fallet hänvisas till kommissionens förordning (EG) nr 2579/2001 (EGT L 344, 28.12.2001, s. 68).

⁽²¹⁾ EGT L 321, 19.12.2000, s. 47.

⁽²²⁾ EGT L 95, 5.4.2001, s. 8.

⁽²³⁾ Kommissionens förordning (EG) nr 2595/2001 (EGT L 345, 29.12.2001, s. 33).

⁽²⁴⁾ Dok. 38.279/631.

⁽²⁵⁾ EGT C 247, 5.9.2001, s. 10. Beslutet finns tillgängligt under NN 046/01 på kommissionens webbplats http://www.europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgb/state_aids/agriculture_2001.htm

⁽²⁶⁾ EGT C 110, 7.5.2002, s. 7.

⁽²⁷⁾ Se t.ex. pressöversikten i bilagan till svaret från FNICGV av den 23 november 2001 på kommissionens begäran om upplysningar (dok. 38.279/187 till 304).

⁽²⁸⁾ Samma källa. Se även dok. 38.279/719 och 720.

- (31) Dessa aktioner och slakteriblockader var särskilt frekventa i mitten av oktober 2001 och drabbade företag i hela Frankrike. För att avbryta blockader krävde aktivisterna åtaganden från slakterierna, som dels handlade om att avbryta importen, dels om att tillämpa en prislista från jordbruksföreningarna. Som åtgärd mot den låga prisnivån verkar styrelsen i FNB i mitten av oktober 2001 ha beslutat att för utslagskor fastställa en lista för priser fritt slakteri, "på grund av den kategorins betydelse"⁽²⁹⁾. Tillämpandet av listan innebar att flera aktioner måste samordnas, som aktioner mot import och särskilt då inom "restaurangbranschen"⁽³⁰⁾, då företagsrestauranger och kantiner är storkonsumenter av billigt importerat kött⁽³¹⁾. Några dagar efter att listan godkännts på nationell nivå manade FNB till mobilisering för dess tillämpning. Detta innebar inte bara spridning via pressen⁽³²⁾ utan också möten med slakterierna "för godkännande av prislistan"⁽³³⁾. Faktum är att flera viktiga slakterier i regionen Pays de Loire gick med på att tillämpa prislistan från och med den 22 oktober 2001, efter flera dagars företagsblockad⁽³⁴⁾. I samband med undertecknandet av ett av dessa avtal underströk viceordföranden i FNB dess "historiska" betydelse, eftersom "priserna på nötkött alltid bestämts av tillgång och efterfrågan" och eftersom "en minimiprislista för första gången kommer att styra marknadskurserna"⁽³⁵⁾. Pressen rapporterade om existensen av sådana lokala avtal och framhöll att de också innehöll en klausul om importstopp till och med den 31 december 2001⁽³⁶⁾.
- (32) Handlingarna i ärendet visar att införandet av en prislista, på FNB:s förslag, diskuterades med FNSEA, FNPL och CNJA den 16 oktober 2001⁽³⁷⁾. De fyra organisationerna enades om att detta var prioriterat⁽³⁸⁾. Samma dag diskuterades prislistan också med "branschorganisationerna", dock utan att enighet nåddes⁽³⁹⁾. Den 23 oktober 2001 hölls ett nytt möte för "tillämpning av FNB-styrelsens prislista", men ingen överenskommelse nåddes⁽⁴⁰⁾. I en anteckningsbok skrev FNB-direktören att FNCBV-ordföranden och FNICGV-företrädaren menat att de inte hade mandat att förhandla om en prislista. Efter deras namn sägs också: "problemet är överskotten i tillgång/efterfrågan" och "man kan inte leva på en artificiell marknad"⁽⁴¹⁾.
- (33) På jordbruksministrernas begäran hölls ett nytt möte den 24 oktober 2001. Denne dolde inte att han stödde de sex organisationernas diskussioner, som åtminstone delvis hölls på ministeriet. Den 24 oktober 2001 sade ministern så till den franska nationalförsamlingen: "i morse klockan halv nio tog jag initiativ till ett möte med branschen för att påminna alla om sitt ansvar. Man har därefter förhandlat med ministeriets hjälp, som försöker gjuta olja på vågorna. Jag skulle vilja få företagen i senare led att under några veckor, eller månader, upphöra med att köpa från utlandet. Naturligtvis saknar jag påtryckningsmedel, staten kan inte tvinga dem. Fast (...) om dessa företag upphörde att importera i två, tre eller sex månader, tiden det tar för att tömma våra lager, skulle de visa samhällsansvar". Ministern fortsatte: "jag skulle vilja få vederbörande att komma överens om en lista med skäliga inköpspriser"⁽⁴²⁾.
- (34) I FNB-direktörens anteckningar från detta möte står det inledningsvis, under "förhandl. ministeriet": "Ministern: — importstopp — prislista behövs — jag satsar en slant vid behov"⁽⁴³⁾.

⁽²⁹⁾ Dok. 38.279/613 och 614. Se även dok. 38.279/615, där förekomsten av denna prislista bekräftas. Handlingarna i ärendet visar också att diskussionerna om en sådan prislista inletts redan veckan innan, t.ex. på ett möte den 2 oktober 2001 (dok. 38.279/950 och 951).

⁽³⁰⁾ Dok. 38.279/614. "Restaurangbranschen" omfattar hotell och restauranger, men framför allt restauranger på företag och förvaltningar, sjukhus, militära organ och kantiner.

⁽³¹⁾ Se särskilt dok. 38.279/612.

⁽³²⁾ En tidningsartikel från den 25 oktober 2001 säger, efter att ha nämnt diskussionerna om ett förslag till prislista för beteskalvar: "på kreatursmarknader och bearbetningsföretag spred FNB förra veckan en minimiprislista fritt slakteri för utslagskor" (dok. 38.279/201).

⁽³³⁾ Dok. 38.279/615. Se även dok. 38.279/614.

⁽³⁴⁾ Dok. 38.279/615.

⁽³⁵⁾ Dok. 38.279/200.

⁽³⁶⁾ Med anledning av det avtal som ett Vendée-slakteri ingick efter en jordbrukarblockad, förklarade den lokale generalsekreteraren i FDSEA: "operatörerna har åtagit sig att stoppa importen av utländskt kött till och med den 1 januari och att tillämpa jordbruksföreningarnas prislista" (enligt *Le Maine Libre* av den 19 oktober 2001, dok. 38.279/221). Se även utdrag ur dagstidningen *Ouest France* av den 19 oktober 2001 (dok. 38.279/223 och 224).

⁽³⁷⁾ Se protokollet från samordningsmötet, dok. 38.279/620.

⁽³⁸⁾ Dok. 38.279/1159. Se även dok. 38.279/981.

⁽³⁹⁾ Dok. 38.279/1159.

⁽⁴⁰⁾ Dok. 38.279/1156.

⁽⁴¹⁾ Dok. 38.279/1011.

⁽⁴²⁾ Dok. 38.279/309 och 310.

⁽⁴³⁾ Dok. 38.279/889.

- (35) Vissa uttalanden från FNCBV-ordföranden tyder på att denne aktivt stött ett avtal. I en artikel i tidningen *Ouest France* av den 31 oktober 2001 sade denne till exempel följande: "vi har bidragit mycket till att få acceptans för en prislista" ⁽⁴⁴⁾. I ett meddelande av den 9 november 2001, från FNCBV-ordföranden till FNSEA-ordföranden, sägs det också att "FNCBV deltog aktivt i förhandlingarna den 24 oktober som ledde till avtal om en minimiprislista för kor". Ordföranden framhöll: "jag anser att jag och min organisation starkt bidragit till detta" ⁽⁴⁵⁾.

1.6 Bestämmelserna i avtalet av den 24 oktober 2001

- (36) Mötet den 24 oktober 2001 utmynnade i ett avtal mellan FNSEA, FNB, FNPL, CNJA, FNICGV och FNCBV.

1.6.1 Avtalets innehåll

- (37) Avtalet som den 24 oktober 2001 ingicks mellan de sex organisationerna (men formellt undertecknades dagen därpå ⁽⁴⁶⁾) består av två delar.
- (38) Den första gäller "tidsbegränsat åtagande om importstopp". Åtagandet innehåller inga begränsningar till vissa typer av nötkött. Det omfattar alltså alla typer av nötköttsimport, vilket styrks av vissa dokument som kommissionen påträffade vid undersökningarna. I FNB-direktörens anteckningar står det till exempel om FNSEA-ordförandens presskonferens den 25 oktober 2001: "fullst. importstopp" ⁽⁴⁷⁾. I ett utkast till svar på kommissionens begäran om upplysningar står det också: "kötttyper i avtalet: — prislista: slaktkroppar av utslagskor — tidsbegränsat åtagande om importstopp: samtliga produkter av 'nötkött'" ⁽⁴⁸⁾. I ärendets handlingar, framför allt tidningsartiklar, står det inget om att det vid jordbrukarnas "kontroller" av köttets geografiska ursprung skulle gjorts någon skillnad mellan olika typer av nötkött.
- (39) Den andra delen av avtalet gäller priserna. I praktiken innebär det ett "åtagande om att tillämpa prislistan på köp fritt slakteri av utslagskor", i enlighet med bestämmelserna i avtalet. Således följer en lista på kilopriser för olika kategorier av kor (främst kategorierna

U och R). För övriga kategorier anges i avtalet hur de tillämpade priserna skall beräknas, med utgångspunkt från priset vid särskilda uppköp ⁽⁴⁹⁾. Då det senare fastställdes var femtonde dag, anpassades listpriserna i praktiken från och med mitten av november 2001 ⁽⁵⁰⁾.

- (40) Grovt räknat sattes priserna så att de blev cirka 10-15 % högre än föregående veckas notering ⁽⁵¹⁾.

1.6.2 Avtalstiden

- (41) Avtalet skulle träda i kraft den 29 oktober 2001 och gälla till och med den 30 november samma år. Även om avtalet inte innehåller några bestämmelser om förlängning, står det klart att parterna avsåg att förlänga det från den 1 december. Inför den franska nationalförsamlingen, under det första sammanträdet den 24 oktober 2001, det vill säga samtidigt som avtalet diskuterades, gjorde den franska jordbruksministern det också klart att importstoppet borde avse "två, tre eller sex månader", och att "[han] skulle vilja få företagen i senare led att under några veckor, eller månader, upphöra med att köpa från utlandet" ⁽⁵²⁾. Att detta var parternas avsikt, eller åtminstone vissas, framgår av flera handlingar som till exempel följande:

— I FNB-direktörens anteckningar vid FNSEA-ordförandens presskonferens den 25 oktober 2001 står det: "träder i kraft måndag (...) och till och med den 30 november. Möte redan påtänkt då, för fortsättningen" ⁽⁵³⁾.

— I samma anteckningar, på en odaterad sida som av kontexten att döma troligen skrivits mellan den 9 och 12 november 2001, sägs under rubriken "importer": "förlängs inte i nya decemberavtalet" ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁴⁴⁾ Dok. 38.279/195.

⁽⁴⁵⁾ Dok. 38.279/410.

⁽⁴⁶⁾ Dok. 38.279/1121.

⁽⁴⁷⁾ Dok. 38.279/893.

⁽⁴⁸⁾ Dok. 38.279/1025. Se även dok. 38.279/1038 "importeffecter: bara på kor? oklar definition p.g.a. kris för avtalet!".

⁽⁴⁹⁾ En FNB-handling av den 26 oktober 2001 innehåller vissa kompletterande förklaringar om hur priserna skulle fastställas (dok. 38.279/618). I dok. 38.279/631 (meddelande från FNSEA inför mötet med den franske premiärministern den 8 november 2001) preciseras detta: "för O- och P-kor har priserna satts så att särskilda uppköp av dessa kategorier kan bibehållas".

⁽⁵⁰⁾ Se dok. 38.279/802 och 38.279/803.

⁽⁵¹⁾ Dok. 38.279/109 och dok. 38.279/198.

⁽⁵²⁾ Dok. 38.279/310, fullständigt diskussionsprotokoll från parlamentet, första sammanträdet onsdagen den 24 oktober 2001, *Journal officiel de la République française*.

⁽⁵³⁾ Dok. 38.279/893.

⁽⁵⁴⁾ Dok. 38.279/1023.

- I ett FNSEA-meddelande av den 7 november 2001 står det: "ett möte med företagen är planerat (den 20 november på kvällen?) för utvärdering av avtalet och förlängning efter den 30 november"⁽⁵⁵⁾.
- I ett gemensamt meddelande till de fyra jordbruksorganisationerna, daterat den 8 november 2001 och ställt till både lokala och sektoriella organisationer, sägs det explicit: "som förberedelse för en förlängning av prislisan efter den 30 november 2001 behöver vi fullständiga uppgifter om genomförda aktioner, om svårigheter och om resultaten i departementen, så att listan kan tillämpas på ett bra sätt"⁽⁵⁶⁾.
- I en handling, påträffad på FNSEA-ordförandens kontor och odaterad men som på grund av hänvisning till kommissionens begäran om upplysningar är äldre än den 9 november 2001, sägs det om prislisan att "dess förlängning skall diskuteras den 27 november"⁽⁵⁷⁾.
- På en FNB-handling av den 30 oktober 2001 finns handskrivna, odaterade och närmare uppgifter om ett FNPL-förslag, att beaktas "när listan förlängs"⁽⁵⁸⁾.
- På mötet med FNPL:s nationella råd den 26 november 2001 sade organisationens generalsekreterare att "en viktig fråga är att fortsätta med avtalet om minimiprislistan efter den 31 november 2001"⁽⁵⁹⁾.

1.6.3 Reaktionen på avtalet samt "Rungis-protokollet" av den 31 oktober 2001

- (42) I ett pressmeddelande från jordbruksministeriet av den 24 oktober 2001 sägs att jordbruksministern "är mycket glad över det ingångna avtalet (...) som han önskat, provocerat fram och stimulerat" och vill "tacka under-tecknarna för deras stora ansvarskänsla"⁽⁶⁰⁾.
- (43) Den 24 oktober 2001 vände sig FNICGV-ordföranden i ett meddelande till medlemmarna med orden: "Jordbruksministern samlade oss i morse och ville att vi, efter en lång dags hårda förhandlingar, när en överenskom-

melse med uppfödarna"⁽⁶¹⁾. FNCBV-ordföranden gjorde däremot följande uttalande, som rapporterades i tidningen *Ouest France* den 30 oktober 2001: "Ministern har själv engagerat sig i saken och säger att han skall se till att myndigheterna inte ifrågasätter ett avtal som DGCCRF annars skulle malt sönder"⁽⁶²⁾.

- (44) Sedan avtalet slutits kom många reaktioner från privata parter. Några medlemmar i FNICGV, som till en del direkt sysslade med import, var ytterst kritiska mot vad avtalet sade om importstopp⁽⁶³⁾. Den 31 oktober 2001 vände sig FNICGV-ordföranden i ett meddelande till medlemmarna och nämnde ett möte senare samma dag med "en delegation från holländska och tyska företag"⁽⁶⁴⁾. Likaså uttryckte tyska, belgiska, brittiska, spanska och nederländska jordbruksorganisationer sitt missnöje med denna del av avtalet, som de kritiserade. Då FNB:s viceordförande och direktör mötte en delegation från tyska och holländska företag och jordbruksorganisationer, troligen den 31 oktober 2001⁽⁶⁵⁾, krävde delegationen genast att importstoppet skulle upphöra⁽⁶⁶⁾. En belgisk-holländsk importör/exportör sade vid detta tillfälle att det som motåtgärd fanns risk för bojkott av franska produkter⁽⁶⁷⁾. Flera jordbruksorganisationer inkom också med skriftliga klagomål till franska företrädare⁽⁶⁸⁾. På ett COPA-möte (Comité des organisations professionnelles agricoles de l'Union européenne) den

⁽⁶¹⁾ Dok. 38.279/88.

⁽⁶²⁾ Dok. 38.279/195. Förkortningen DGCCRF står för Direction Générale de la Concurrence, de la Consommation et de la Répression des Fraudes.

⁽⁶³⁾ Dok. 38.279/1200 (enskild firma, dokument av den 26 oktober 2001) och dok. 38.279/1201 (sammanslutning av köttgrossister, köttkommissionärer och kötthandlare på MIN i Rungis, medlem av FNICGV, dokument av den 26 oktober).

⁽⁶⁴⁾ Dok. 38.279/94.

⁽⁶⁵⁾ Sannolikt samma delegation som togs emot av FNICGV-ordföranden, omnämnt i fotnot 64.

⁽⁶⁶⁾ Dok. 38.279/914 till 917.

⁽⁶⁷⁾ Dok. 38.279/917.

⁽⁶⁸⁾ Beträffande tyska jordbrukare, se brev av den 30 oktober 2001 från ordföranden i Deutscher Bauernverband till ordföranden i FNSEA (dok. 38.279/387). Beträffande brittiska jordbrukare, se brev av den 13 november 2001 från ordföranden i National Farmers' Union till ordföranden i FNSEA (dok. 38.279/391). Beträffande belgiska jordbrukare, se brev av den 19 november 2001 från ordföranden i Boerenbond till ordföranden i FNSEA (dok. 38.279/394). Beträffande nederländska jordbrukare, se meddelande från LTO av den 15 november 2001 (dok. 38.279/683). Beträffande spanska jordbrukare, se brev av den 7 november 2001 från ordföranden i Asociación española de criadores de vacuno de carne till ordföranden i FNB (dok. 38.279/1125). I ett FNSEA-meddelande inför ett möte med den franske premiärministern den 8 november 2001 påpekas att "företagen har åtagit sig att tillfälligt stoppa importen, vilket oundvikligen skapar problem för våra tyska och nederländska parter" (dok. 38.279/632).

⁽⁵⁵⁾ Dok. 38.279/423.

⁽⁵⁶⁾ Dok. 38.279/1146. Det kan också hänvisas till en artikel i nummer 566, november 2001, av *Revue Jeunes agriculteurs*, där följande står: "prislisan som trädde i kraft den 29 oktober skall ses över den 1 december".

⁽⁵⁷⁾ Dok. 38.279/424. Se även dok. 38.279/428.

⁽⁵⁸⁾ Dok. 38.279/873.

⁽⁵⁹⁾ Dok. 38.279/519. Detta skall naturligtvis läsas 30 november.

⁽⁶⁰⁾ Dok. 38.279/203.

20 november 2001 uttryckte vissa organisationer i andra EU-medlemsstater på nytt sitt missnöje. Särskilt framhöll de att man inte kunde lösa krisen inom nötköttssektorn genom att stänga gränserna⁽⁶⁹⁾. Slutligen var organisationerna för aktörer i senare led mycket kritiska mot avtalet, såväl beträffande priser som import⁽⁷⁰⁾. Union européenne du commerce du bétail et de la viande ("UECBV"), en förening för kreaturs- och kötthandeln, inkom den 16 januari 2002 med en skrivelse till kommissionen, där de anmälde avtalet och den skada man åsamkats genom blockaderna mot några medlemmars slakterier.

- (45) På initiativ av FNICGV höll avtalets undertecknare ett nytt möte den 31 oktober 2001 på Rungis⁽⁷¹⁾, eftersom FNICGV oroades av medlemmarnas svårigheter att efterleva det tillfälliga importstoppet. Undertecknarna av avtalet av den 24 oktober 2001 enades då om en ny kompromiss ("Rungisprotokollet"), med följande ordalydelse: "I den krissituation utan motstycke som producenterna upplever, uppmanar uppfödarnas företrädare att importörer och exportörer inser krisens allvar. Importörer och exportörer kan här visa prov på solidaritet"⁽⁷²⁾.

1.7 Förlängningen av avtalet efter slutet av november

1.7.1 Förberedelserna för en förlängning av avtalet

- (46) Det har redan nämnts att avtalet av den 24 oktober 2001 ursprungligen skulle upphöra att gälla den 30 november 2001. Att det skulle förlängas stod emellertid klart (se skäl 41 i det här beslutet).
- (47) Av de handlingar kommissionen förfogar över framgår att frågan om en förlängning av avtalet kom upp efter mitten av november.

- (48) Vid undersökningen i organisationens lokaler fann kommissionen FNB-direktörens anteckningar där det under rubriken "avtalets framtid"⁽⁷³⁾ står: "importen: omöjligt att skriva på igen. Vilka riktlinjer för aktionerna (...) Vad går vi ut med? Gå ut med komm.beslaget? Ja. Vi hoppas på 'civiliserat' agerande och är 'måna om inform. till kons.', 'fördelar lokal samverkan". Efter rubriken "priser-na" står det: "svårt att förneka det skriftliga. Instämna(?). Hur organisera påtryckningar? (...) JB-PDL:s erfarenheter: rekommendationer! Rekommendationer från FNB: efter kritiken mot avtalet anser vi fortfarande att uppfödarna har rätt till listpriserna"⁽⁷⁴⁾.

- (49) Om en diskussion den 20 november 2001 (deltagarna framgår inte av dokumentet) noterar FNB-direktören följande: "ständig press: fortsatt närvaro. Utan att gå till massmedia. Fortsätta om importen (...). Importen: säg inget, skriv inget"⁽⁷⁵⁾.

- (50) I FNB-direktörens anteckningar hänvisas också till diskussioner utan datum, som av kontexten att döma dock bör ha ägt rum mellan den 22 och 27 november 2001. Under den allmänna rubriken "'branschavtal': utsikter efter november?", står det: "alt. 1: förlänga skriftliga avtalet: vägran FNICGV, pb kommissionen. Alt. 2: utveckla avtalet"⁽⁷⁶⁾.

- (51) Vissa dokument visar att man fram till slutet av november tänkte sig en förlängning.

- (52) I ett e-brev av den 28 november 2001, från en FRSEA-företrädare i Bretagne till FNB och ordförandena i regionens lokalorganisationer, står följande: "fortsätta med listan under följande veckor: alla kontaktade slakterier säger de vill behålla listan om samtliga aktörer också är med på det"⁽⁷⁷⁾.

⁽⁶⁹⁾ Dok. 38.279/1059 och 1060.

⁽⁷⁰⁾ Se t.ex. brev av den 29 oktober 2001 från generalsekreteraren i Union européenne du commerce du bétail et de la viande till kommissionsledamoten Fischler (dok. 38.279/1253 och 1254). Se även reaktionerna från ordföranden i FMBV (Fédération des marchés de bétail vif) och ordföranden i FFCB (Fédération française des commerçants en bestiaux) som återgavs i pressen (dok. 38.279/197 och dok. 38.279/201).

⁽⁷¹⁾ Dok. 38.279/103.

⁽⁷²⁾ Dok. 38.279/105.

⁽⁷³⁾ Anteckningarna är odaterade, men av kontexten att döma bör de vara skrivna mellan den 18 och 20 november 2001.

⁽⁷⁴⁾ Dok. 38.279/1054 och 1055. Initialerna "JB-PDL" avser två personer i FNSEA.

⁽⁷⁵⁾ Dok. 38.279/1065.

⁽⁷⁶⁾ Dok. 38.279/1075. Bokstäverna "pb" betyder säkert "problem".

⁽⁷⁷⁾ Dok. 38.279/1106.

(53) I ett annat e-brev till FNB från departementet Côtes-d'Armor och från den 26 november 2001 meddelas följande: efter att ha nämnt att listan "tillämpas korrekt" på de tre slakterier som besökts skriver man: "slakterierna är med på att fortsätta använda listan, om branschen nationellt förlänger sitt åtagande att tillämpa den. Vi hoppas att förhandlingarna i morgon blir framgångsrika och att vi kan komma tillbaka och be dem att lova tillämpa den" (78).

1.7.2 Deklaration om att inte förlänga avtalet

(54) Den 19 november 2001, det vill säga några dagar efter att man fått kommissionens begäran om upplysningar (se skäl 3 i det här beslutet), var FNICGV-ordföranden medveten om att organisationens medlemmar riskerade böter för brott mot konkurrensreglerna. Han informerade FNSEA-ordföranden om att han såg sig "tvingad att tidigarelägga avtalets slutdatum, satt till den 30 november 2001" (79).

(55) På kommissionens varningsskrivelse av den 26 november 2001 (se skäl 3 i det här beslutet) svarade samtliga organisationer att avtalet av den 24 oktober 2001 inte skulle förlängas efter den 30 november och i alla svar framhölls att en av parterna redan hade sagt upp avtalet några dagar tidigare.

(56) I en handling av den 30 november 2001 från FNICGV, med rubriken "info flash", hänvisas till ett möte den 29 november 2001. Det sägs: "Minimiprislistan för utslagskor som antogs den 24 oktober 2001 har inte förlängts och kommer inte heller att förlängas. Detta är slutsatsen från mötet i Paris i går med undertecknarna av avtalet" (80).

1.7.3 Mötet den 29 november 2001

(57) FNB-direktörens anteckningar, som påträffades vid undersökningen på organisationens huvudkontor, innehåller några skrivningar om detta möte. På en sida, där det överst till höger står "möte torsdag 29 november kl. 8.00" (av kontexten att döma handlar det sannolikt om förberedelseanteckningar för mötet den 29 november), står det: "förhandla om era prislistor regionalt. Svar till kommissionen. OK, vi erkänner att avtalet inte förlängts.

Rekommenderad prislista: vi lägger fram den svart på vitt? I föreningstidningen: ja (som rekommendationer) ... Prata om riktpriser" (81). Om prislistan: "kan inte förlängas som den är, med tveksam utformning. Fortsätta pressa på för interventionspriserna (faktiskt samma som prislistan). Utan att meddela allt som idioter" (82).

(58) Anteckningarna berättar sedan om utvecklingen, på en sida med "diskussion 29 nov. 2001" som rubrik överst till höger, följt av en rad initialer (kommissionen kan inte identifiera alla deltagarna, men vissa initialer stämmer på två av viceordförandena, direktören och generalsekretären i FNB, på direktören i FNPL, som undertecknat Rungis-protokollet för organisationens del, på ordföranden i FNCBV och på ordföranden i FNICGV. Två andra initialer stämmer sannolikt på företrädare för CNJA (83)). Sedan upprepas det flera gånger att man måste "fortsätta" (84). Så nämns vid initialerna för FNICGV-ordföranden: "tecknade avtalet: kan vi inte förlänga. OK för fast återtagspris". Därefter följer en rad siffror med följande anteckning i marginalen: "Avtal OK" (85).

(59) På följande sida i anteckningarna står en rad termer: "riktpris, täckningspris, målpris, målpris uppfödare, objektivt pris, uppfödarmål". Så följer initialerna på FNICGV-ordföranden och orden: "jag skriver inget/tel.". Under mellanrubriken "Pressmeddelande" står det sedan följande: "prislista = anti-EEG så vi lägger av, men agerar för prisrekommendationer, vi uppfödare, jordbruksföreningarnas mål" (86).

(78) Dok. 38.279/1098.

(79) Dok. 38.279/164.

(80) Dok. 38.279/360.

(81) Dok. 38.279/736.

(82) Dok. 38.279/737.

(83) Det kan handla om JA-företrädaren på ett samordningsmöte om nötköttskrisen (se dok. 38.279/620) och en av JA-företrädarna vid rundabordskonferensen om nötkött som hölls den 5 december 2001 (dok. 38.279/580).

(84) "Fördelarna med listan: åter hopp och socialt lugn (förlänga åtagandena, med lämplig förpackning" (dok. 38.279/738); "marknaden går naturligtvis med på prislistan, vi fortsätter" (ibid).

(85) Dok. 38.279/738.

(86) Dok. 38.279/739 (understrykningar utelämnade).

- (60) Under rubriken "sammanfattning" står det: "avtal' (muntligt/tel.) om att följa 'målpris uppfödare'", vilket följs av vissa priser på vissa köttkvaliteter. "Hur: föreningsaktioner, rekommendera/förespråka" (87). På en annan sida i anteckningarna står "enligt en gemensam överenskommelse kommunicerar vi inte längre skriftligen" (88). I andra odaterade anteckningar (från efter den 27 november 2001) står följande, efter förkortningen "OBS": "försiktighet med skriftligt → enighet" (89).
- (61) Vissa anteckningssidor ger uttryck för de lokala företrädarnas svårigheter att förstå (90). Den 4 december 2001 organiserade FNB också en telefonkonferens med sina regionombud, för att lägga fram "idén bakom 'målpriser' på nötkött" (91).
- (62) I andra anteckningar kan man läsa följande: "avtal [→ nödvändigtvis under annat namn] om följandet av föreningarnas målpriser'. (...) I pressen berömma slakteriernas samhällsansvar (nämn de som är bra). 'Avtal för marknadsmoralen'. Föreningarnas rekommendationer" (92).
- (63) I en av viceordföranden i FNB beviljad intervju den 4 december 2001, som finns på FNSEA:s webbplats, säger denne: "förra veckan betonade vi hur viktig listan är för att bryta den negativa prisspiralen. Företagen inser dess betydelse, men vill samtidigt följa rekommendationerna från Bryssel. Nu talar vi inte längre om en av branschen avtalad prislista utan om mål i form av minimipriser. Vi förespråkar fortfarande idén om jordbruksföreningarnas prislista". På frågan om "alla företag ombetts att behålla de diskuterade tarifferna", svarar viceordföranden i FNB: "det finns inget skriftligt om det här nya 'avtalet'. Bara muntligt. Men med enorm spridning. Företagens nationella företrädare har också muntligen meddelat vad vi har diskuterat". Avslutningsvis säger viceordföranden om tillämpningsreglerna: "Priserna måste motsvara dem vi diskuterade förra veckan. I annat fall blockerar vi de misstänkta slakterierna. Sedan i tisdags har för övrigt fyra delegationer återigen krävt fyra slakterier i Vendée på besked. Vi vill veta om direktiven de fått från sina nationella organ överensstämmer med våra. Vad vi kommer att se är ordens tyngd efter skriftens chock" (93).
- (64) Detsamma kan man läsa i en text av den 5 december 2001, som finns på webbplatsen för FDSEA i Vendée och även på webbplatsen för FNSEA: "ute på fältet går det långsamt att tillämpa det muntliga avtal som nötköttbranschen ingick i slutet av förra veckan. Som för en månad sedan. De motsträviga slakterierna är fortfarande desamma. Förvisso talar man inte längre om ett branschavtal. 'Kanske sant', säger FDSEA, 'men listan som undertecknades för en månad sedan håller vi på att förvandla till föreningarnas egen lista som innebär ett åtagande att tillämpa minimipriserna i hela landet'. Hela branschen skall yttra sig om 'överenskommelsen' i början på veckan". Efter påpekandet att en slakteriansvarig under ett besök sagt sig "inte ha fått något från nationella organ", fortsätter texten: "beträffande listans omedelbara och allmänna tillämpning i hela landet kan slakterierna lita på FDSEA. 'Om inget händer på måndag, inleder vi nya blockader'. FNSEA ser till att alla departement agerar på samma sätt". Så återges diskussionerna mellan demonstranterna och ett slakteri och texten noterar: "de slakteriansvariga diskuterade med [ordföranden i FNICGV]. Denne bekräftade diskussionerna i förra veckan". Avslutningsvis fortsätter texten, efter att ha citerat en FDSEA-ledare i Vendée: "Alla djur som slaktats i departementet och inte överensstämmer med vår minimiprislista skall meddelas FDSEA via fax. Med detta som utgångspunkt beslutar vi om vi skall inleda blockad mot misstänkta företag'. De ansvariga i Vendée har klart och bestämt förnekat detta meddelande till alla FDSEA-organisationer som är samlade i Paris till och med torsdag. Prislistan existerar alltså fortfarande. I brist på branschlista är den en jordbruksföreningarnas lista. In i det sista" (94).
- 1.7.4 Mötet den 5 december 2001
- (65) Den 5 december 2001 organiserade FNSEA en "nationell nötköttstag" (95). Eftermiddagen ägnades åt ett rundabordssamtal (96), med företrädare för de olika organisationer som undertecknade avtalet av den 24 oktober 2001.

(87) Dok. 38.279/740.

(88) Dok. 38.279/750.

(89) Dok. 38.279/1150.

(90) T.ex. dok. 38.279/748: "hur fungerar det? till vilket pris?".

(91) Dok. 38.279/1118.

(92) Dok. 38.279/750.

(93) Dok. 38.279/368.

(94) Dok. 38.279/366.

(95) Dok. 38.279/474.

(96) Dok. 38.279/401a.

- (66) I ett e-brev av den 6 december 2001 från en FRSEA-företrädare i Bretagne till regionsordförandena i FDSEA, påträffat av kommissionen vid undersökningen på FNSEA, kan man läsa följande: "på gårdagens möte utmynnade diskussionerna i tre prioriteringar: att säkerställa minimipriser på hondjur, att få igång marknaderna, att fundera över kontrollen. Även om det p.g.a. skälen i mitt föregående meddelande inte finns något officiellt prisavtal, är alla på den första punkten eniga om att föreningarnas påtryckningar måste fortsätta på [sic] hondjurskurserna så de hålls kvar på samma nivå som föregående prislista, anpassad till de fastställda priserna för särskilda uppköp (...). Om minimipriserna har de nationella ordförandena i FNICGV och FNCBV sagt sig vara medvetna om det fortsatta behovet av marknadspriser och skall klargöra detta för sina medlemmar. Emellertid har vi här inget skriftligt avtal och bibehållna priser förutsätter att vi kan hålla tillräcklig press på branschen. Jag föreslår också att ni efter helgen tar kontakt med slakterierna i ert departement (per telefon eller genom en delegation) och tar reda på om de vill bibehålla priserna på tidigare och anpassad nivå och varna dem för att vi kan genomföra föreningsaktioner veckan därpå, om de saknar denna vilja" ⁽⁹⁷⁾.
- (67) I ett veckomeddelande från FNPL sammanfattas "Nationella nötköttsdagen" på följande sätt: "en jordbruksföreningarnas dag där kriget mellan mjölk och kött undveks, fortsatt prislista godkändes och många av deltagarna fick yttra sig. Morgonen ägnades mest åt genomgång av hur man infört och tillämpat de olika prislistorna (beteskalvar, unga nötkreatur i Pays de la Loire samt kor). Generellt sett är det nödvändigt att bevara prislistan vilket sker genom föreningarnas påtryckningar, även om det finns tillämpningsproblem. Emellertid är listan bara ett etappmål, för syftet är att få produktionen att motsvara marknaden (...). Eftermiddagen ägnades åt rundabordsamtal. Företrädarna för slakterierna ([ordförandena i FNCBV och FNICGV]) tar en muntlig förlängning av prislistan ad notam". Under rubriken "problem med att tillämpa slaktkalvslistan", står följande: "ett slakteri [i departementet Saône-et-Loire] tillämpar inte prislistan, anser att producentkraven är oacceptabla och hotar vid föreningsaktioner att larma myndigheterna och Europeiska kommissionen. Meddelandet [från ordföranden i FNICGV] tycks inte vara klart eller bestämt!" ⁽⁹⁸⁾.
- (68) I FNB-direktörens anteckningar, som kommissionen kopierade vid undersökningen i organisationens lokaler, handlar sex sidor om nationella nötköttsdagen den 5 december 2001 ⁽⁹⁹⁾. Om importen står det: "låt oss sluta prata om 'importbegränsningar', låt oss gå till RHD" ⁽¹⁰⁰⁾. Efter FNSEA-ordförandens initialer står följande: "ett misstag: att ha skrivit importstopp, men så har vi spöats av Bryssel och andra i COPA. Utan något skriftligt fortsätter vi med 'målpriser' eller med priser vi inte vill att priserna [understiger]. Vi är säkra på att branschparterna ger sitt stöd till prispolitiken". Dessutom står det: "skrivförbud" ⁽¹⁰¹⁾.
- (69) Om rundabordsmötet den 5 december 2001 står det konkret under rubriken "avtalet den 25 oktober", efter initialerna för generalsekreteraren i FNB: "föreningens mål: att fortsätta". Därefter följer kommentarerna från ordförandena i FNCBV och FNICGV. Om den förste står det: "vi kan inte längre skriva men väl fortsätta". Om den andre: "vi fortsätter våra PSU-åtaganden [priser för särskilda uppköp]. Meddelandet har skickats till våra företag. Alltså + 0,30 till + 0,40 euro. Prislistan kommer att fortsätta informellt". Sedan FNCBV-ordföranden igen: "ja OK. Men alla måste tillämpa den" ⁽¹⁰²⁾. Som en sammanfattning står det slutligen, under FNSEA-ordförandens initialer: "listan upphör inte. Fast inte skriftligt utan i praktiken. De som inte fattar ska vi få att begripa" ⁽¹⁰³⁾.
- (70) I samma anda uttalar FDB-ordföranden sig i en text av den 14 december 2001, utlagd på webbplatsen för FDSEA i Marne: "Då det undertecknade avtalet strider mot EU-lagstiftningen, tillämpar vi det utan att underteckna (...). Den förste som avviker från den inslagna vägen ska fås att återvända" ⁽¹⁰⁴⁾.

⁽⁹⁸⁾ Dok. 38.279/489.

⁽⁹⁹⁾ Dok. 38.279/751 till 756.

⁽¹⁰⁰⁾ RHD betyder "Restauration Hors Domicile" (restaurangbranschen). Den är den viktigaste konsumenten av importerat nötkött. Dok. 38.279/751.

⁽¹⁰¹⁾ Dok. 38.279/751 (understrykningar utelämnade).

⁽¹⁰²⁾ Dok. 38.279/754.

⁽¹⁰³⁾ Dok. 38.279/756.

⁽¹⁰⁴⁾ Dok. 38.279/1221.

⁽⁹⁷⁾ Dok. 38.279/487.

1.8 Avtalets tillämpning

1.8.1 Allmänt

- (71) Enligt ordalydelsen i avtalet av den 24 oktober 2001 utgör det ett "avtal" som ingicks mellan de sex organisationerna och som innebär "åtaganden" från organisationernas sida. Att dessa såg sig bundna av åtagandet framgår för övrigt av de meddelanden som de skickade ut efter det att avtalet slutits. Den 25 oktober 2001 skickade de fyra jordbruksorganisationerna ut ett meddelande till sina lokala och sektoriella företrädare, som handlade om att man nått ett "avtal" och som förklarade: "hädanefter måste vi alla noga se till att avtalet tillämpas strikt i hela landet, från och med nästa måndag" ⁽¹⁰⁵⁾. FNICGV-ordförandens fax till medlemmarna efter den 24 oktober 2001 lämnar inte heller något tvivel om att det fanns ett avtal, med av allt att döma obligatorisk tillämpning ⁽¹⁰⁶⁾. Det är för övrigt också så operatörerna uppfattade avtalet. I ett protokoll som den 24 oktober 2001 upprättades av exekutionsmyndighet på begäran av ett slakteri i Saône-et-Loire står det att FDSEA-företrädaren ville sluta ett lokalt avtal med slakteriet. Det senare "preciserade att detta inte krävdes emedan de nationella avtalen gällde i landet som helhet" ⁽¹⁰⁷⁾. På motsvarande sätt svarade en FNICGV-företrädare på ovannämnda fax från organisationens ordförande att han var medveten om avtalet (som han för övrigt motsatte sig) och meddelade att han "[skulle] vidta alla åtgärder för att utan dröjsmål följa det" ⁽¹⁰⁸⁾.
- (72) Jordbruksorganisationerna uppmanade å sin sida medlemmarna att ge största möjliga spridning åt den överenskomna prislistan, att se till att den tillämpades ⁽¹⁰⁹⁾ och att utan dröjsmål meddela om prislistan inte tillämpades ⁽¹¹⁰⁾. FDSEA-ordföranden i Vendée meddelade i en intervju, offentliggjord den 2 november 2001 i tidningen *La Vendée agricole*: "diskussionens tid är förbi. De nationella organisationerna tecknade den 25 oktober kl. 9 avtal med FNSEA och dess specialförbund. Hädanefter gäller prislistan hela landet och samtliga företag" ⁽¹¹¹⁾.
- (73) Som "ratificering" av det nationella avtalet slöts ett antal lokala avtal ⁽¹¹²⁾. Dessa avtal ingicks mellan de lokala jordbruksorganisationerna (i allmänhet på departementsnivå) och ett eller flera enskilda slakterier. I utbyte mot att blockaden av slakterierna upphörde slöts avtalen strax efter att det nationella avtalet undertecknats, men detta fortsatte också under november månad. Ibland ingicks bara muntliga avtal om att följa det nationella avtalet ⁽¹¹³⁾.
- (74) Handlingarna i ärendet tyder generellt på att dessa lokala avtal var kopior motsvarande det nationella avtalet av den 24 oktober 2001 ⁽¹¹⁴⁾. Om lokala avtal inte slöts, riskerade slakterierna blockader av sina anläggningar, ända tills de skrev på ⁽¹¹⁵⁾. I vissa fall gav slakterierna inte efter och uppnådde av franska rättsliga instanser domar om avbrytande av blockaderna ⁽¹¹⁶⁾.
- ⁽¹¹²⁾ Dok. 38.279/204 (avtal i Charolles), dok. 38.279/279 (avtal i Moselle), dok. 38.279/280 (avtal i Vendée) eller dok. 38.279/822 (avtal i Loir-et-Cher). Se även avtalet mellan FRSEA i Basse-Normandie och regionens slakterier från början av november 2001 (dok. 38.279/823).
- ⁽¹¹³⁾ T.ex. dok. 38.279/1123.
- ⁽¹¹⁴⁾ Se bland annat dok. 38.279/826 och 827 (departementet Loire), dok. 38.279/834 (departementet Oise), dok. 38.279/837 och 839 (två avtal i departementet Corrèze), dok. 38.279/841 och 845 (departementet Allier). I vissa handlingar åberopas muntliga åtaganden om att efterleva prislistan (dok. 38.279/852 av den 19 november 2001). Se även FNB-direktörens anteckningar, dok. 38.279/911. Se dessutom fax av den 29 oktober 2001 från FRSEA i regionen Bretagne som departementsvis redogör för de avtal man fått med slakterierna.
- ⁽¹¹⁵⁾ Se t.ex. dok. 38.279/882 och 883, dok. 38.279/420 ("generellt sett efterlevs prislistan, fast i vissa fall visar det sig krävas föreningsaktioner").
- ⁽¹¹⁶⁾ Se fallet med slakteriet i Tour du Pin, som först vägrade att sluta ett lokalt avtal (dok. 38.279/1272) och blockerades den 20-23 november 2001 (dok. 38.279/868 till 871 samt dok. 38.279/1268 och följande), tills man erhöll ett beslut från ordföranden i underrätten för civilmål i Bourgoin Jallieux (dok. 38.279/1255 till 1267).

⁽¹⁰⁵⁾ Dok. 38.279/1121.

⁽¹⁰⁶⁾ Dok. 38.279/88 och 89.

⁽¹⁰⁷⁾ Dok. 38.279/181.

⁽¹⁰⁸⁾ Dok. 38.279/1204.

⁽¹⁰⁹⁾ Se t.ex. dok. 38.279/584, 617 och 1152.

⁽¹¹⁰⁾ Flera dokument av denna typ: t.ex. dok. 38.279/187 och 237.

⁽¹¹¹⁾ Dok. 38.279/237.

- (75) Emellertid gick avtalen i vissa fall längre än vad som var föreskrivet. Trots att importstoppdelen i avtalet av den 24 oktober 2001 hade omformulerats i Rungis-protokollet av den 31 oktober 2001, tyder handlingarna i ärendet på att de lokala avtal som slöts i november fortfarande föreskrev ett explicit tillfälligt importstopp⁽¹¹⁷⁾. I ett fall kommissionen tagit del av ingicks det lokala avtalet av andra branschaktörer, konkret den lokala föreningen av kreaturshandlare⁽¹¹⁸⁾.
- (76) Dagen efter undertecknandet av det nationella avtalet förefaller man ha diskuterat frågan om påverkan på sektorerna i senare led. Det som särskilt togs upp var påverkan på partihandel och personalmatsalar. Av handlingarna i ärendet framgår det dock inte om dessa sektorer var inblandade i prislustans godkännande eller tillämpning⁽¹¹⁹⁾. I svaren på kommissionens begäran om upplysningar av den 9 november 2001 försäkrade organisationerna att de inte förfogade över några handlingar från distributörerna om det omtvistade avtalet.

1.8.2 Importen

- (77) Det nämndes ovan att avtalet av den 24 oktober 2001 innehöll ett åtagande om "tillfälligt importstopp" avseende samtliga nötköttsprodukter. Den 31 oktober 2001 mjukade Rungis-protokollet upp detta åtagande och återopade bara "solidaritet".
- (78) Kommissionens statistik visar, att veckan efter avtalets undertecknande minskade andelen nötkött av icke-franskt ursprung som såldes på Rungis-marknaden, men inte på något signifikant sätt. Nivån låg fortfarande över den som rådde två veckor tidigare⁽¹²⁰⁾. I bilagan till svaret på varningsskrivelsen (se skäl 4 i det här beslutet) hade FNICGV även tagit fram tabeller över de importvolymerna som såldes på Rungis under perioderna 1-26 oktober 2001 och 1-27 november 2001. Uppgifterna visar att de importvolymerna som passerade Rungis inte sjönk i

november utan t.o.m. ökade jämfört med oktober⁽¹²¹⁾. Noteras bör dock att FNICGV i bilagorna 5-6 till svaret på varningsskrivelsen redovisade två nya tabeller, den ena under rubriken "tabell över nötköttsimporten på den franska marknaden", den andra "tabell över importen av färskt kött på den franska marknaden". Tabellerna visar att importen sjönk märkbart i november 2001 jämfört med oktober 2001, och i december 2001 jämfört med november 2001. Å andra sidan ser man en tydlig återhämtning för importnivåerna i januari 2002. Mellan oktober och december 2001 sjönk importen från Tyskland och Nederländerna, de största exportörerna till Frankrike, med drygt 25 % respektive drygt 14 %, men steg sedan med 24 respektive 29 % i januari 2002. Under hearingen förklarade FNICGV-företrädaren detta med att det kunde handla om cykliska fenomen som är normala för denna årstid⁽¹²²⁾ och att variationerna kunde ha en annan förklaring än avtalet.

- (79) Det bör för övrigt noteras att det fanns en bestämmelse om importstopp i de lokala avtal som undertecknades efter avtalet av den 24 oktober. Emellertid tyder inget på att Rungis-protokollet påverkade tidigare lokala avtal. Trots detta protokoll innehöll de lokala avtal som slöts efter den 31 oktober 2001 alltid en hänvisning till "åtagandet om tillfälligt importstopp (inbegripet Europa) fram till en ny nationell förhandlingsrunda"⁽¹²³⁾.
- (80) Den 24 oktober 2001, när avtalet undertecknades, uppmanade ledarna för FNB och FNSEA till bojkott av kött av icke-franskt ursprung och hotade med repressalier mot dem som trotsade bojkotten⁽¹²⁴⁾. På uppfödar-demonstrationer från och med den 30 oktober förstördes kött från andra medlemsstater⁽¹²⁵⁾. Olika handlingar (e-post, meddelanden, nyheter på FDSEA-webbplatsen vittnar om aktioner för att "kontrollera" köttets ursprung som de lokala jordbruksorganisationerna i olika departement genomförde under november och december. I ett fax av den 9 november 2001 från FRSEA i Basse-Normandie till FNB-direktören kan man särskilt läsa:

⁽¹¹⁷⁾ I avtalsmallen som togs fram av FDSEA och CDJA i Isère den 13 november 2001 fanns fortfarande ett åtagande om tillfälligt importstopp (dok. 38.279/885). Denna typ av avtal undertecknades samma dag av vissa slakterier (dok. 38.279/882). Se även dok. 38.279/1287.

⁽¹¹⁸⁾ Dok. 38.279/825 till 827, i departementet Loire.

⁽¹¹⁹⁾ Se å andra sidan brevet av den 9 november från FNCEB-ordföranden till FNSEA-ordföranden 2001 (dok. 38.279/410). I dok. 38.279/617 noteras kontakter som FNB tog med organisationen för stormarknader och snabbköp men inga resultat nämns.

⁽¹²⁰⁾ Dok. 38.279/08.

⁽¹²¹⁾ Dok. 38.279/356 till 359. Siffror saknas för de sista dagarna i oktober.

⁽¹²²⁾ P.g.a. krisen som bröt ut i oktober 2000 är samma tabells siffror för perioden oktober-december 2000 inte representativa. Siffrorna för perioden oktober-december 1999 framstår som stabila men bekräftar inte den cykliska tolkningen.

⁽¹²³⁾ Se t.ex. dok. 38.279/882, 885 och 1285.

⁽¹²⁴⁾ Dok. 38.279/318.

⁽¹²⁵⁾ Dok. 38.279/322.

"Orne och Calvados kontrollerar lastbilar med importerat kött: inget anmärkningsvärt" ⁽¹²⁶⁾. I ett e-brev av den 13 november 2001, ställt till FNB och under rubriken "kontroll av nötköttsimporten i Loir-et-Cher", står det följande: "vi genomförde i morse en aktion för att kontrollera nötköttets ursprung. Vi hittade kött från Holland, Tyskland och Polen" ⁽¹²⁷⁾. I ett fax av den 11 december 2001 från en FDSEA-företrädare i Maine-et-Loire till FNB-direktören och under rubriken "kontroll på slakterierna i Maine-et-Loire" sägs följande: "inga noterade avvikelser — prislistan tillämpas — ingen import" ⁽¹²⁸⁾.

1.8.3 Priserna

- (81) I svaren på begäran om upplysningar (se skäl 3 i det här beslutet) presenterade organisationerna tabeller över olika köttkategoriers genomsnittspriser. Av dessa framgår att priserna för samtliga kategorier började öka från och med vecka 43 (veckan då avtalet av den 24 oktober 2001 undertecknades), detta efter cirka tjugo veckors prisfall ⁽¹²⁹⁾ (se skäl 14 i det här beslutet).
- (82) En rad bevis kan anföras beträffande tillämpandet och effekterna av prislistan av den 24 oktober 2001.
- (83) För det första vittnar flera handlingar om hur prislistan sprids via pressen eller via post till medlemmarna ⁽¹³⁰⁾.
- (84) För det andra finns det på FNSEA-webbplatsen en text med rubriken "tillämpning och uppföljning av föreningslistan", som är daterad den 14 november 2001. Viceordföranden i FNB säger här följande: "efter

inledande bävan kan man efter de första 15 dagarna dra slutsatsen att listan tillämpas på de fyra slakterierna i departementet [Vendée]", ett konstaterande som baserar sig på undersökningar på slakterierna i fråga. I samma text sägs att "kontrollerna fortsätter med oförminskad takt" ⁽¹³¹⁾.

- (85) För det tredje sägs följande i ett FNSEA-meddelande av den 7 november 2001 med rubriken "nötkött: dagsläget": "det verkar i dag som prislistan tillämpas relativt väl på O- och P-kategorierna. Mindre väl tillämpas den på kötttraserna, särskilt då R-kor där prisskillnaden är alltför stor" ⁽¹³²⁾. I ett meddelande av den 15 november 2001 från samma organisation står följande om prislistan, under rubriken "Sektorsfrågor — 1. Nötkött": "generellt sett efterlevs prislistan, fast i vissa fall visar det sig krävas föreningsaktioner" ⁽¹³³⁾. I ett tredje meddelande, som är odaterat men skrivet mellan den 9 och 15 november ⁽¹³⁴⁾, sägs att "märkbara effekter har konstaterats för U- och R-kor, mer blygsamma för O- och P-kor. Problem med nedklassning vid tillämpningen av prislistan".
- (86) För det fjärde konstaterar FDB-ordföranden i Aude i en skrivelse av den 20 november 2001 att "vi har kunnat fastställa att avtalet inte alltid efterlevs eller att det bara sker på vissa av köparen fastställda villkor" ⁽¹³⁵⁾. På ett fax av den 19 november 2001 från FDSEA i Finistère till FNB finns följande handskrivna uppgift: "vi har inte fått några klagomål från uppfödarna om att prislistan inte efterlevs" ⁽¹³⁶⁾. I ett fax av den 29 november 2001 från FDSEA i Pas-de-Calais till FNB sägs det under rubriken "prislistans efterlevnad": "generellt sett har listan efterlevts från och med första veckan. Priserna har legat något över för S₂ och S₃ innan S₄ och S₅ begränsades. Närvaron av ett FDSEA-ombud som noterar samtliga marknadspriser verkar ha oroat de slakterier som visat sig följa prislistan" ⁽¹³⁷⁾.

⁽¹²⁶⁾ Dok. 38.279/823.

⁽¹²⁷⁾ Dok. 38.279/822.

⁽¹²⁸⁾ Dok. 38.279/849. Se även dok. 38.279/1228.

⁽¹²⁹⁾ Dok. 38.279/117.

⁽¹³⁰⁾ Se pressöversikten i bilagan till svaret från FNICGV på kommissionens begäran om upplysningar. Se även bl.a. dok. 38.279/584.

⁽¹³¹⁾ Dok. 38.279/277.

⁽¹³²⁾ Dok. 38.279/422. Bokstäverna avser EG-lagstiftningens köttkategorier (se fotnot 12).

⁽¹³³⁾ Dok. 38.279/420.

⁽¹³⁴⁾ Dok. 38.279/424: i meddelandet nämns kommissionens begäran om upplysningar av den 9 november 2001 och utkastet till svar på denna (det slutliga svaret färdigställdes den 15 november 2001).

⁽¹³⁵⁾ Dok. 38.279/851.

⁽¹³⁶⁾ Dok. 38.279/852.

⁽¹³⁷⁾ Dok. 38.279/856.

- (87) För det femte kan man i ett e-brev av den 26 november 2001 från departementet Côtes-d'Armor till FNB läsa följande: "i morse begav sig 150 uppfödare till tre slakterier (...). De kunde konstatera att minimiprislistan tillämpas korrekt" ⁽¹³⁸⁾. I ett annat e-brev av den 28 november 2001 från FRSEA-ordföranden i Bretagne till särskilt FNB rapporteras det också om att prislistan efterlevs av de besökta slakterierna, en efterlevnad som i de konkreta fallen bedöms som "total" eller "generell" ⁽¹³⁹⁾.
- (88) För det sjätte finns det liknande uppgifter i FNB-direktörens anteckningar. Om ett möte med FNB-styrelsen ⁽¹⁴⁰⁾ står det beträffande departementet Aveyron: "pb med utslags → varierande tillämpn. av prislistan", och beträffande departementet Cantal: "prislistan: pb med R" ⁽¹⁴¹⁾. Några sidor senare, under rubriken "branschavtal: vilka utsikter efter slutet av november?", står följande: "resultat. Delen 'prislistan': på en vecka en prisökning på 0,75 F/kg konstaterad för R- och U-kor ..., och på några cent/kg för P- och O-kor. Frånsett Angers har priserna fritt regionala slakterier inte anpassats till prislistan" ⁽¹⁴²⁾. Slutligen finns i anteckningar från ett regionalt möte i Clermont-Ferrand av den 3 december 2001 en hänvisning till prislistan och det står: "det funkar: vi håller på att vinna vadet. Läget vänder" ⁽¹⁴³⁾.
- (89) I många handlingar dokumenteras också tillämpandet av den av jordbruksföreningarna fastställda prislistan som slakteriorganisationerna gick med på i slutet av november – början av december 2001.
- (90) Först och främst spreds prislistan av pressen under rubriken "jordbruksföreningarnas rekommendationer" ⁽¹⁴⁴⁾.
- (91) Vidare vände sig FNSEA-ordföranden dagen efter mötet den 5 december 2001 till samtliga ordförande i lokalorganisationer och specialförbund, och uppmanade dem "att från och med måndagen den 10 december mobilisera [sitt] nätverk för att hos branschaktörerna kontrollera priserna som tillämpas vid köp av nötkreatur" ⁽¹⁴⁵⁾.
- (92) Ett fax av den 11 december 2001 från FDSEA i Maine-et-Loire till FNB innehåller resultaten av en "kontroll" som jordbrukarna gjort på slakterier i departementet. Här sägs: "prislistan tillämpas", samtidigt som författaren till meddelandet förvånar sig över denna oklanderliga tillämpning och frågar sig om jordbrukarna inte "blivit lurade" ⁽¹⁴⁶⁾.
- (93) I flera nyhetsmeddelanden som lagts ut på webbplatsen för FDSEA redovisas nya slakteriblockader i mitten av december 2001. Sålunda utsattes mellan den 17 och 19 december en slakterigrups slakterier för blockad, enligt en av nyheterna "den enda i Frankrike som vägrade tillämpa prislistan". Gruppen gick slutligen med på att tillämpa prislistan till och med den 11 januari 2002 ⁽¹⁴⁷⁾.
- (94) Vid undersökningen på FNB-lokalerna togs en kopia på en handling där det överst på en sida står "fax från FDSEA 79, 13/12-01, 17:31". Handlingen har rubriken "avtal av den 25 oktober 2001 (förlängt) undertecknat för att tillämpas av FNSEA, FNB, FNICGV och FNCBV/SICA". Den innehåller också en tabell: "föreningarnas lista på 'minimipriser'". Längst ner på sidan sägs: "samtliga sammanslutningar som undertecknat avtalet har uppmanat jordbruksorganisationerna och fackföreningarna att vidta åtgärder för att prislistan skall efterlevas, på alla sätt som i deras 'ögon' kan motivera aktioner hos branschaktörerna" ⁽¹⁴⁸⁾. Noteras bör att FDSEA i Deux-Sèvres skickade samma handling till ett slakteri den 13 december 2001 ⁽¹⁴⁹⁾.

⁽¹³⁸⁾ Dok. 38.279/1098.

⁽¹³⁹⁾ Dok. 38.279/1106.

⁽¹⁴⁰⁾ Mötets datum finns inte i anteckningarna. Att döma av kontexten bör det handla om mötet den 21 november 2001, till vilket kallelsen finns i dok. 38.279/716.

⁽¹⁴¹⁾ Dok. 38.279/1069.

⁽¹⁴²⁾ Dok. 38.279/1075.

⁽¹⁴³⁾ Dok. 38.279/746.

⁽¹⁴⁴⁾ Se artikeln i *l'Union Paysanne* av den 14 december 2001 (dok. 38.279/1178). I artikeln sägs för övrigt att "efter vissa prisjusteringar kan listan i dag uppfattas som en föreningsrekommendation, ett för uppfödarna rekommenderat försäljningspris".

⁽¹⁴⁵⁾ Dok. 38.279/492. Se även meddelandet från FNB, dok. 38.279/509 och 510, samt det gemensamma meddelandet till fyra jordbruksorganisationer med uppmaning om mobilisering, dok. 38.279/522.

⁽¹⁴⁶⁾ Dok. 38.279/849.

⁽¹⁴⁷⁾ Dok. 38.279/1222 till 1229.

⁽¹⁴⁸⁾ Dok. 38.279/812.

⁽¹⁴⁹⁾ Dok. 38.279/1198.

(95) Man bör slutligen också nämna att vissa handlingar betonar sambandet mellan importkontroll och priskontroll. Den 24 oktober 2001, samma dag som de sex organisationerna diskuterade prislstan, ställde kreaturshandlarorganisationen *Fédération française des commerçants en bestiaux* en skrivelse till den franske jordbruksministern, där följande sägs: "i en marknadsekonomi kan man inte ha auktoritärt fastställda marknadspriser utan att samtidigt införa en hel arsenal av skyddsåtgärder vid gränserna mot den utländska konkurrensen"⁽¹⁵⁰⁾. När man för övrigt efter den 11 oktober 2001 diskuterade införandet av en minimiprislista var FNB medvetet om att det krävdes många insatser för att förverkliga detta. Den första av de aktioner FNB nämnde i "information till nötköttssektionerna" gällde just importen, särskilt inom restaurangbranschen⁽¹⁵¹⁾. De offentliggjorda handlingar kommissionen förfogar över, vare sig det gäller artiklar i pressen eller nyhetsmeddelanden utlagda på FNSEA:s och FDSEAS:s webbplatser, visar att jordbruksorganisationernas "kontroller" på slakterierna under oktober till december nästan uteslutande avsåg tillämpade priser och om det fanns importerat kött.

2. PARTERNAS VIKTIGASTE SYNPUNKTER

(96) I sina skriftliga svar på meddelandet om invändningar och under hearingen lade de olika organisationerna fram följande argument.

(97) FNSEA hävdade i huvudsak följande:

- Avtalet kan inte ses lösryckt ur det sammanhang i vilket det undertecknades, som präglats av en kris utan motstycke inom nötköttssektorn sedan oktober 2000. Krisen har tagit sig uttryck i ett kraftigt prisfall, utan hopp om återhämtning till normala nivåer på medellång sikt. Gemenskapsåtgärderna för att få krisen under kontroll, som vissa medlemsstater varit dåliga på att genomföra, har visat sig otillräckliga. Förutom att det är en kris för sektorn i fråga är det en mänsklig kris för jordbrukare i nöd som uppstått och som gett upphov till demonstrationer som ibland varit våldsamma. Situationen urartade i en allvarlig störning av den

allmänna ordningen. Avtalet av den 24 oktober, främst avsett för medierna, "var det enda sättet att återfinna hoppet och arbetsfreden"⁽¹⁵²⁾.

- FNSEA är varken ett företag eller en företagsammanslutning. Det är en branschorganisation som saknar möjligheter att tvinga sina medlemmar till någonting. FNSEA försäkrar att avtalet inte var konkurrensbegränsande, utan ett led i "branschorganisationens försvar av uppfödarnas intressen" och därmed ett "uppdrag av allmänt intresse".⁽¹⁵³⁾ FNSEA betonade också att FNCBV är en sammanslutning av kooperativ. Det kan dock inte finnas något avtal mellan ett kooperativ och dess medlemmar.
- Avtalet av den 24 oktober 2001 förlängdes inte. Besluten sprider sig dock inte genast ner till lokal nivå, och att avtalet inte förlängdes hindrar under alla omständigheter inte fortsatta föreningsaktioner.
- Den del av avtalet som gällde import "var av den arten att den kunde ifrågasättas"⁽¹⁵⁴⁾. Importstoppet var dock ett svar på en exceptionell situation, det hade kort varaktighet eftersom det "upphörde i slutet av november 2001"⁽¹⁵⁵⁾ och det hade inga som helst verkningar.
- Prisavtalet utgjorde inte otillåten konkurrensbegränsande samverkan. Det bör i alla händelser omfattas av det andra undantaget i artikel 2 i förordning nr 26. I själva verket visar sig avtalet vara "nödvändigt" för att uppnå de mål för den gemensamma jordbrukspolitiken som räknas upp i artikel 33.1 b och 33.1 c i fördraget och "strider inte mot uppnåendet av andra mål i artikel 33".⁽¹⁵⁶⁾
- Jordbruksministern drev öppet på att avtalet skulle undertecknas.
- Vad importen beträffar upphörde överträdelsen mycket snabbt. Den information som kommissionen har tillgång till avseende tiden efter den 1 december är alltför isolerad för att det skall kunna fastställas att överträdelsen fortsatte efter detta datum.
- Under alla omständigheter bör inga böter åläggas med hänsyn till den allmänna situation som rådde när avtalet av den 24 oktober 2001 ingicks och med beaktande av att importstoppet varade en mycket kort tid och att avtalet saknade verkningar.

⁽¹⁵⁰⁾ Dok. 38.279/829.

⁽¹⁵¹⁾ Dok. 38.279/1168. Se även protokollet från ett samordningsmöte av den 16 oktober 2001 mellan FNSEA, JA, FNPL och FNB, där det fortfarande talas om "kontroll av köttets ursprung, särskilt inom RHD" som den första punkten i strategin "för att driva igenom prislista(n)" (dok. 38.279/620).

⁽¹⁵²⁾ Synpunkter som svar på meddelandet om invändningar, s. 24.

⁽¹⁵³⁾ Synpunkter som svar på meddelandet om invändningar, s. 24.

⁽¹⁵⁴⁾ Synpunkter som svar på meddelandet om invändningar, s. 26.

⁽¹⁵⁵⁾ Samma som ovan.

⁽¹⁵⁶⁾ Synpunkter som svar på meddelandet om invändningar, s. 29.

(98) FNB och FNPL hänvisade till synpunkterna från FNSEA. FNPL betonade också sin karaktär av yrkessammanslutning som är ansluten till FNSEA.

(99) JA anförde i huvudsak följande omständigheter:

- Den kris som drabbade nötköttssektorn från oktober 2000 saknade motstycke. Krisen orsakade ett betydande inkomstbortfall för uppfödare, utan någon ljusning i sikte. Den skapade ett djupt socialt trauma. Under hearingen betonade de unga jordbrukarna särskilt att syftet med avtalet var att förmedla ett positivt budskap till jordbrukare som drabbats av en allvarlig psykologisk kris.
- JA är en sammanslutning bestående av individer och inte en företagsammanslutning.
- Den del av avtalet som gällde ett importstopp var symbolisk och varade en mycket kort tid.

(100) FNCBV gjorde huvudsakligen gällande att avtalet av den 24 oktober 2001 inte förlängdes. Detta hindrade dock inte att avtalet fortsatte att tillämpas under de följande veckorna. I själva verket mattades avtalets verkningar av successivt och upphörde till jul- och nyårshelgen 2001.

(101) FNICGV lade fram följande argument:

- Hösten 2001 kulminerade krisen inom nötköttssektorn, vilket orsakade många störningar av den allmänna ordningen. Det "objektiva" syftet med avtalet var endast att upprätthålla den allmänna ordningen.
- FNICGV sade upp det ursprungliga avtalet med verkan från och med den 19 november 2001. FNICGV deltog inte i någon hemlig förlängning av avtalet. De handlingar som använts som bevis kommer enbart från jordbruksföreningar. De visar inget annat än att det finns en ensidig prislista som dessa föreningar har infört.
- Avtalet ingicks under hot om våld från uppfödarnas sida, vilket enligt fransk rätt är en grund för att ogiltigförklara ett avtal (artiklarna 1111 och 1112 i den franska civilagen). Slakterierna hade för övrigt inget intresse av att ingå ett sådant avtal.
- Avtalet gäller bara ett fåtal djur.
- FNICGV har inga som helst möjligheter att påtvinga sina medlemmar någonting. En del medlemmar vägrade för övrigt verkställa det nationella avtalet.

Hur som helst omfattade avtalet inga vedergällningsåtgärder.

- Särskilt vad importaspekten beträffar har avtalet varit verkningslöst.
- Jordbruksministern "riktade kraftiga uppmaningar till uppfödarna och slakterierna att ingå ett avtal". Ministern "ålade därför företagen ett konkurrensbegränsande beteende" ⁽¹⁵⁷⁾.
- Vad böterna beträffar motiverar omständigheterna i ärendet att de fastställs på en rimlig nivå.

3. RÄTTSLIG BEDÖMNING

3.1 Överträdelse av artikel 81.1 i EG-fördraget

(102) I artikel 81.1 i EG-fördraget föreskrivs: "Följande är oförenligt med den gemensamma marknaden och förbjudet: alla avtal mellan företag ... som kan påverka handeln mellan medlemsstater och som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvräta konkurrensen inom den gemensamma marknaden ..."

3.1.1 Företag och företagssammanslutningar

(103) Det är skäl att undersöka om medlemmarna i de berörda organisationerna är "företag" i den mening som avses i artikel 81 och sedan om själva organisationerna är "företagsammanslutningar" enligt den artikeln.

3.1.1.1 Begreppet företag

(104) Enligt fast rättspraxis omfattar begreppet företag varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens rättsliga form och oavsett hur den finansieras ⁽¹⁵⁸⁾. I detta avseende kan till och med en fysisk person utgöra ett företag enligt artikel 81, om denna person utövar en ekonomisk verksamhet ⁽¹⁵⁹⁾. Ekonomisk verksamhet är all verksamhet som består i att erbjuda varor eller tjänster på en viss marknad ⁽¹⁶⁰⁾.

⁽¹⁵⁷⁾ Synpunkter som svar på meddelandet om invändningar, s. 7.

⁽¹⁵⁸⁾ Se t.ex. förstainstansrättens dom av den 30 mars 2000 i mål T-513/93, Consiglio Nazionale degli Spedizionieri Doganali mot kommissionen, punkt 36, REG 2000 s. II-1807, samt nämnda rättspraxis.

⁽¹⁵⁹⁾ Kommissionens beslut nr 76/29/EEG av den 2 december 1975 om ett förfarande enligt artikel 85 i EEG-fördraget (IV/26.949 — AOIP/Beyrard) (EGT L 6, 13.1.1976, s. 8, punkt II.2).

⁽¹⁶⁰⁾ Se t.ex. den i not 158 nämnda domen.

- (105) I detta ärende företräder fyra av organisationerna jordbrukarna. Det råder inga tvivel om att jordbrukarna bedriver produktion av varor som de erbjuder till försäljning. Jordbrukarna är således, även i egenskap av fysiska personer, företag i den mening som avses i artikel 81 i fördraget. För övrigt gäller att om jordbrukarna inte utövade ekonomisk verksamhet, skulle förordning nr 26 sakna mening, eftersom konkurrensreglerna helt enkelt inte skulle vara tillämpliga på denna sektor.
- (106) På samma sätt tillhandahåller slakterierna slakttjänster mot betalning och erbjuder slaktprodukter till försäljning. De är således också företag.
- (107) Det stämmer att vissa slakterier har bildats i form av kooperativa föreningar. FNCBV är en sammanslutning av kooperativ. Den omständigheten att en enhet är en kooperativ förening enligt lagstiftningen i en medlemsstat ändrar emellertid inte det förhållandet att dess verksamhet är av ekonomisk art, såsom fastställts i fråga om en kooperativ förening i Danmark⁽¹⁶¹⁾. Vad gäller just det argument som framförts av FNSEA (se skäl 97 slutet av andra strecksatsen i det här beslutet), räcker det med att konstatera att det avtal som ifrågasatts i detta beslut inte gäller förhållandet mellan ett kooperativ och dess medlemmar, utan ett avtal mellan sex separata enheter som är de organisationer som detta beslut riktar sig till.
- (108) Slutsatsen är att medlemmarna i de olika berörda organisationerna är företag enligt artikel 81 i fördraget.

3.1.1.2 Företagssammanslutningar

- (109) De organisationer som det är fråga om i detta ärende, vilka således omfattar företag enligt artikel 81 i fördraget, är följaktligen företagssammanslutningar eller sammanslutningar av företagssammanslutningar.
- (110) FNSEA och JA har visserligen gjort gällande att de var organiserade i form av yrkessammanslutningar som regleras under huvudrubrik I i band IV av den franska arbetslagstiftningen och att de således inte var företagssammanslutningar. EG-domstolen har dock fastställt att den rättsliga ram inom vilken sådana avtal ingås samt

den rättsliga beteckningen på denna ram i olika nationella rättsordningar saknar inverkan på tillämpningen av artikel 81 i fördraget⁽¹⁶²⁾.

- (111) Dessutom gäller denna bestämmelse också grupperingar som inte har vinstsyfte, om deras egen verksamhet eller den verksamhet som bedrivs av företag som hör till dessa grupperingar kan ha effekter som denna bestämmelse skall förhindra⁽¹⁶³⁾. I detta ärende har FNSEA just hävdad att det beteende det anklagas för enbart är en följd av utövandet av föreningsfriheten. Att fördöma detta beteende leder till att man inkräktar på denna grundläggande rättighet.
- (112) Kommissionen erkänner vikten av föreningsfrihet, som uttryckligen nämns i artikel 12.1 i stadgan över Europeiska unionens grundläggande rättigheter, vilket FNSEA också betonar⁽¹⁶⁴⁾. Framför allt underskattar kommissionen inte alls yrkesorganisationernas uppgift att sprida information, bistå med rådgivning och försvara medlemmarnas yrkesintressen. Sådana organisationer går dock utöver denna uppgift om de bidrar till ingåendet och genomförandet av avtal som åsidosätter tvingande regler, exempelvis konkurrensregler. I detta fall har jordbruksorganisationer och organisationer för aktörer i efterföljande marknadsled överskridit gränserna för laglig föreningsverksamhet genom att ingå ett avtal i syfte att avbryta importen och komma överens om ett lägsta inköpspris.

- (113) Det franska konkurrensrådets beslutspraxis innehåller för övrigt talrika exempel på beslut där yrkesorganisationer konstaterats ha brutit mot konkurrensreglerna inom

⁽¹⁶¹⁾ Förstainstansrättens dom av den 2 juli 1992 i mål T-61/89, Dansk Pelsdyravlerforening mot kommissionen, punkt 50, Rec. 1992, s. II-1931.

⁽¹⁶²⁾ EG-domstolens dom av den 18 juni 1998 i mål C-35/96 kommissionen mot Italien, punkt 40, REG 1998 s. I-3851, och EG-domstolens dom av den 30 januari 1985 i mål 123/83, Clair, punkt 17, Rec. 1985 s. 391.

⁽¹⁶³⁾ EG-domstolens domar av den 15 maj 1975 i mål 71/74, Frubo mot kommissionen, punkt 30, Rec. 1975 s. 563, av den 29 oktober 1980 i målen 209-215/78 och 218/78, van Landewyck m.fl. mot kommissionen, punkt 88, Rec. 1980 s. 3125, och av den 8 november 1983 i målen 96-102/82, 104/82, 105/82, 108/82 och 110/82, IAZ m.fl. mot kommissionen, punkt 20, Rec. 1983 s. 3369.

⁽¹⁶⁴⁾ EGT C 364, 18.12.2000, s. 1. I artikel 12.1 i stadgan föreskrivs det att "var och en har rätt (...) till föreningsfrihet på alla nivåer, särskilt på det politiska, fackliga och medborgerliga området (...)".

vitt skilda ekonomiska sektorer, bland annat på jordbruksområdet, genom att ha gått utöver sin legitima uppgift och därför bestraffats⁽¹⁶⁵⁾.

(114) Även om föreningsfriheten är en viktig princip när det gäller att företräda medlemmarnas intressen, får detta inte i praktiken tillåta yrkesorganisationerna att införa olagliga metoder. Tvärtom bör deras roll framför allt vara att undvika att sådana metoder införs.

(115) Det framgår av handlingarna i detta ärende att avtalsparterna efter att ha undertecknat avtalet inte var ovetande om eller inte kunde vara ovetande om att avtalet var oförenligt med gemenskapsreglerna. I de anteckningar som en av direktörerna i FNB gjorde den 25 oktober angående presskonferensen om avtalet står det skrivet "utanför lagens rāmärken"⁽¹⁶⁶⁾ och, ännu tydligare, efter en upprepning av namnet på FNCBV-ordföranden: "en aning utanför lagens rāmärken, men det gör detsamma"⁽¹⁶⁷⁾. I samma anteckningar nämns också "DGCCRF + konkurrensrådet!!!"⁽¹⁶⁸⁾ i fråga om ett möte den 29 oktober 2001. I praktiken framgår det tydligt av dessa anteckningar att diskussioner om en eventuell prislista ägde rum från och med början av oktober 2001. Under ett möte den 2 oktober 2001 står följande skrivet efter FNSEA-ordförandens initialer: "det är konkurrensbegränsande, men ett åtagande" (dok. 38.279/950). Efter namnet på FNCBV-ordföranden står följande skrivet: "kan vi hålla ihop? utan att tas på bar gärning av DGCCRF?" (dok. 38.279/951). Vidare klagade tredje parter omedelbart efter undertecknandet av avtalet hos FNSEA-ordföranden och hävdade att avtalet var olagligt (se skäl 44 i det här beslutet). De uttalanden som FNCBV-

ordföranden gjorde för pressen om DGCCRF visar för övrigt att parterna var fullt medvetna om avtalets olaglighet (se skäl 43 i det här beslutet)⁽¹⁶⁹⁾.

(116) För övrigt bör det erinras om att kommissionens beslutspraxis och EG-domstolens och förstainstansrättens rättspraxis omfattar många exempel på sammanslutningar som i sig är helt lagliga men som icke desto mindre olagligt tjänat som ram för överträdelser av konkurrensreglerna⁽¹⁷⁰⁾.

(117) De sex organisationer som undertecknat avtalet är således företagssammanslutningar (eller sammanslutningar av företagssammanslutningar) i den mening som avses i artikel 81 i fördraget.

3.1.2 Avtal

(118) Det är ett orubbligt faktum att ett "avtal" enligt artikel 81 i fördraget kan föreligga utan att parterna anser det vara rättsligt bindande. Ett "avtal" kan föreligga om parterna kommer överens om en plan som begränsar eller kan begränsa deras kommersiella frihet genom att det anger riktlinjerna för deras verksamhet eller innehåller klausuler om att de ömsesidigt skall avstå från vissa åtgärder på marknaden. Det behövs inget genomförandeförfarande av det slag som kan krävas i fråga om civilrättsliga avtal. Det är inte heller nödvändigt att ett sådant avtal görs upp skriftligen.

(119) Under dessa omständigheter utgör ett avtal av den typ som ingicks den 24 oktober 2001 ett "avtal" mellan företagssammanslutningar enligt artikel 81 i fördraget⁽¹⁷¹⁾.

(120) Dessutom bevisar de diskussioner som ägde rum under möten den 29 november och den 5 december 2001 att det fanns ett liknande avtal mellan samma parter som utgjorde en förlängning av det tidigare avtalet. Formen hade visserligen ändrats jämfört med avtalet av den 24 oktober 2001 genom att inga formella skriftliga handlingar finns kvar. Såsom framgår av framlagda fakta är det dock uppenbart att dessa diskussioner tog sig uttryck i en gemensam partsavsikt mellan de organisationer som undertecknat det ursprungliga avtalet. Detta

⁽¹⁶⁵⁾ Varje årsrapport som konkurrensrådet givit ut sedan det bildades innehåller många exempel där konkurrensreglerna tillämpats på föreningar eller organisationer (se särskilt rapporterna för 1987 och 1997). Som exempel på konkurrensrådets formella beslut angående jordbruksorganisationer kan följande nämnas:

- Nr 00-D-01 av den 22 februari 2000 om förfaranden inom frukt- och grönsakssektorn (detta beslut ogiltigförklarades den 17 oktober 2000 av appellationsdomstolen i Paris av andra skäl, som sammanhängde med ett felaktigt fastställande av vem beslutet skulle rikta sig till).
- Nr 96-D-60 av den 15 oktober 1996 om konkurrenssituationen inom sektorn för potatisplantor.
- Nr 96-D-59 av den 8 oktober 1996 om förfaranden som uppdragats inom sektorn för vin från Champagne.
- Nr 95-D-77 av den 5 december 1995 om konkurrenssituationen på honungsmarknaden.
- Nr 94-D-61 av den 29 november 1994 om förfaranden som avslöjats inom sektorn för produktion och saluföring av kalvkött.
- Nr 94-D-23 av den 5 april 1994 om förfaranden som konstaterats inom olivoljesektorn.

⁽¹⁶⁶⁾ Dok. 38.279/892.

⁽¹⁶⁷⁾ Dok. 38.279/893.

⁽¹⁶⁸⁾ Dok. 38.279/901.

⁽¹⁶⁹⁾ Här kan också nämnas en artikel i tidskriften *Les marchés* av den 26 oktober 2001, två dagar efter det formella undertecknandet av avtalet, där det står så här: "Enligt FNSEA skulle jordbruksministeriet inte ha uttryckt några reservationer avseende detta avtal, vilket somliga redan misstänker vara oförenligt med konkurrenslagstiftningen". (Dok. 38.279/198).

⁽¹⁷⁰⁾ Se t.ex. förstainstansrättens dom av den 30 mars 2000, Consiglio Nazionale degli Spedizionieri Doganali mot kommissionen (se not 158), eller EG-domstolens dom av den 30 januari 1985, Clair (se not 162).

⁽¹⁷¹⁾ Se t.ex. domarna i målet Frubo mot kommissionen (se not 163) och i målet Clair (se not 162), punkt 20.

framgår i synnerhet på ett mycket tydligt sätt av de anteckningar som direktören för FNB gjorde under mötena den 29 november 2001 och den 5 december 2001. I de anteckningarna hänvisas det faktiskt upprepa- de gånger till "avtalet" mellan de olika parterna (se särskilt skälen 58, 60 och 69 i det här beslutet). Ovan undersökta fakta avslöjar att parterna rentav kommit överens om att hemlighålla sitt nya avtal (se särskilt skäl 60 i det här beslutet). Handlingarna i ärendet innehåller således många hänvisningar till nödvändigheten av att "inte skriva någonting längre" (se särskilt skälen 59, 60, 68, 69 och 70 i det här beslutet) och att begränsa sig till ett "muntligt avtal" (se särskilt skälen 59, 60, 63 och 64 i det här beslutet). Utan att fördens skull återge handlingarna i fråga på ett uttömmande sätt kan man erinra om att det i de anteckningar som gjordes av direktören för FNB står att "man enligt en gemensam överenskommelse inte längre kommunicerar skriftligen". FNB:s vice ordförande uppgav för sin del att "det finns inget skriftligt om detta nya 'samförstånd'. Bara ord ... Vad vi kommer att se är ordens tyngd efter skriftens chock".

(121) FNICGV betonade att avtalet hade ingåtts under uppfödarnas hot om våld, vilket enligt fransk rätt är en grund för att ogiltigförklara ett avtal. För att ett åtagande skall gälla som avtal enligt artikel 81 behöver det dock inte vara ett avtal som är bindande och giltigt enligt nationell lagstiftning⁽¹⁷²⁾. Enligt fast rättspraxis kan ett företag eller en företagsammanslutning som är avtalsparter enligt artikel 81 i fördraget inte åberopa det faktum att de deltar i avtalet därtill tvingade av övriga parter i avtalet. I stället för att delta i avtalet kan de anmäla de påtryckningar de utsatts för till de behöriga myndigheterna och lämna ett klagomål till kommissionen i enlighet med artikel 3 i förordning nr 17⁽¹⁷³⁾.

(122) För övrigt gäller att om ett avtal inte omfattas av artikel 81 därför att det funnits en "grund" för att ogiltigförklara det – FNICGV anför våldet som en sådan grund – skulle det innebära att ingen överenskommelse någonsin skulle kunna definieras som ett avtal enligt artikel 81.1 i fördraget, eftersom det faktum att ett avtal leder till en konkurrensbegränsning i sig är en

ogiltighetsgrund enligt artikel 81.2 i fördraget. Det faktum att avtalet ingicks under hot kan däremot beaktas för fastställande av böterna vid bedömningen av vilken andel den som utsattes för hotet om våld har haft i överträdelsen.

(123) Det faktum att avtalet inte omfattade några åtgärder för bestraffning av avtalsparterna om dessa inte följde avtalsvillkoren hindrar inte heller att det kan klassificeras som ett avtal enligt artikel 81, trots att parterna påstår motsatsen⁽¹⁷⁴⁾.

3.1.3 Begränsning av konkurrensen

(124) I artikel 81.1 a i fördraget ges direkt eller indirekt fastställande av inköps- eller försäljningspriser som exempel på konkurrensbegränsande beteende. I artikel 81.1 b och c nämns beteenden som innebär att produktion eller marknader begränsas eller kontrolleras och att marknader eller inköpskällor delas upp.

(125) Under dessa omständigheter utgör ett sådant avtal som det är fråga om i detta ärende, som ingåtts mellan företrädare för uppfödare och företrädare för slakterier i syfte att fastställa lägsta inköpspriser för utslagskor i Frankrike, en konkurrensbegränsning enligt artikel 81.1 i fördraget.

(126) Dessutom leder ett avtal genom vilket parterna förbinder sig att inte importera produkter, särskilt sådana som härrör från andra medlemsstater, till en avskärmning av marknaden som är oförenlig med artikel 81.1 i fördraget. Det stämmer att klausulerna i den del av avtalet av den 24 oktober 2001 som gäller "stopp" för importen av nötkött i allmänhet lättades upp genom Rungis-protokollet av den 31 oktober 2001. Med den "solidaritet" som importörerna och exportörerna förbundit sig att visa varandra skall i detta sammanhang förstås att parterna åtminstone uppmanas att i möjligaste mån begränsa importen, om ett totalt importstopp skulle visa sig omöjligt i praktiken. Dessutom är det ett orubbligt faktum att lokala avtal ingicks såväl under den sista veckan i oktober som i november, det vill säga efter det att Rungis-protokollet undertecknats (se skälen 73, 74, 75 och 79 i det här beslutet). Dessa avtal, som utgjorde en förlängning av och ett genomförande av det nationella avtalet, omfattade dock en klausul om importstopp, gällande "fram till en ny nationell förhandling" (se skälen 75 och 79 i det här beslutet). Dessutom avslöjar en granskning av fakta i ärendet att jordbrukarna under november och december 2001, alltså återigen efter

⁽¹⁷²⁾ Förstainstansrättens dom av den 26 oktober 2000 i mål T-41/96, Bayer mot kommissionen, punkt 68, Rec. 1990 s. II-3383, och EG-domstolens dom av den 11 januari 1990 i mål C-277/87 Sandoz mot kommissionen, punkt 13, Rec. 1990 s. I-45.

⁽¹⁷³⁾ Förstainstansrättens dom av den 6 april 1995 i mål T-149/89, Sotalentz mot kommissionen, punkt 53, REG 1995 s. II-1127, och av den 14 maj 1998 i mål T-308/94 Cascades mot kommissionen, punkt 122, REG 1998 s. II-925.

⁽¹⁷⁴⁾ Se särskilt förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-317/94 Moritz J. Weig mot kommissionen, punkt 134, REG 1998 s. II-1235.

- Rungis-protokollets undertecknande, företaget "kontroller" av köttets ursprung, och ibland förstörde sådant kött som inte var franskt (se skäl 80 i det här beslutet). Upprepade gånger under dessa två månader rapporterade lokalföreningarna till FNB om resultaten av sina kontroller, som uttryckligen gällde köttets ursprung. Som exempel kan nämnas vad en företrädare för en lokalförening skrev till FNB den 11 december 2001 angående en kontroll av slakterierna i hans region: "inga noterade avvikelser – prislistan tillämpas – ingen import" (samma skäl i det här beslutet). I övrigt innehåller FNB-direktörens anteckningar kommentaren "fortsätta om importen", samtidigt som han understryker att man varken skall "säga eller skriva något" (se skäl 49 i det här beslutet med avseende på en diskussion som ägde rum den 20 november 2001). I samma anteckningar angående mötet den 5 december 2001 står det att "låt oss sluta prata om 'importbegränsningar', låt oss gå till RHD" (se skäl 68 i det här beslutet).
- (127) Enligt fast rättspraxis är det vid tillämpningen av artikel 81.1 i fördraget onödigt att beakta de konkreta effekterna av ett avtal, om det framgår av själva avtalet att det har till syfte att hindra, begränsa eller snedvrinda konkurrensen på den gemensamma marknaden⁽¹⁷⁵⁾. I det föreliggande fallet har avtalet till syfte att begränsa konkurrensen, så det finns ingen anledning att undersöka avtalets verkningar. Vad gäller den del av avtalet som handlar om priser finns det dock skäl att påminna om att priserna i praktiken stigit sedan avtalet ingicks den 24 oktober 2001 (se skälen 14 och 81 i det här beslutet) och att flera handlingar visar att företrädarna för jordbrukarna hade uppfattningen att prislistan åtminstone delvis hade de önskade effekterna (se skälen 85, 86 och 88 i det här beslutet). I fråga om den del av avtalet som handlar om import visar fakta att "kontroller" av varornas ursprung hade genomförts och importerade varor förstörts (se särskilt skäl 80 i det här beslutet). De siffror som FNICGV lade fram som svar på meddelandet om invändningar visar att volymen på importen från Frankrikes viktigaste handelspartner inom nötköttssektorn minskade betydligt i november och december 2001 jämfört med oktober 2001, innan den ökade igen i januari 2002 (se skäl 78 i det här beslutet). Kommissionen kan dock inte bekräfta att detta orsakades av den överträdelse det är fråga om i detta ärende.
- (128) FNICGV framhöll dock att avtalet gällde ett litet antal djur. Vad detta beträffar är det för det första skäl att påpeka att detta inte gäller importaspekten. Den delen av avtalet gällde i själva verket allt nötkött (se skäl 38 i det här beslutet). Importaspekten begränsade sig således varken till kor (i motsats till andra typer av nötkreatur) eller till levande djur avsedda för slakt (i motsats till kött som importerats färskt eller djupfryst). Även om det stämmer att prisavtalet bara gällde vissa kategorier av kor avsedda för slakt, bör dess räckvidd dock inte minskas.
- (129) För det första utgörs köttkonsumtionen i Frankrike i stor utsträckning av kött från hondjur, vilket är speciellt för den marknaden⁽¹⁷⁶⁾. För det andra framgår det av den prislista som FNB fastställde i mitten av oktober 2001 (se skäl 31 i det här beslutet) att den var begränsad till utslagskor "på grund av den kategorins betydelse"⁽¹⁷⁷⁾. För övrigt framstår det som motsägelsefullt att å ena sidan låtsas att avtalet främst var avsett att ge jordbrukarna ett starkt hoppgivande budskap, att få det starka tryck som uppfödarna och de offentliga myndigheterna var utsatta för att upphöra samt att undvika oroligheter, och å andra sidan hävda att avtalet endast gällde mycket små volymer.
- (130) Slutligen är det ett obestridligt faktum att nötköttssektorn genomgick en allvarlig kris när avtalet ingicks (se avsnitt 1.3 i det här beslutet), en kris som för övrigt påverkade alla marknader i gemenskapen. Kommissionen insåg läget och vidtog just därför särskilda åtgärder (se avsnitt 1.4.2 i det här beslutet). Dock gäller, såsom EG-domstolen återigen nyligen påpekade, att "en kris på marknaden inte i sig kan utesluta att en samverkan är konkurrensbegränsande".⁽¹⁷⁸⁾ Förekomsten av en kris hade eventuellt kunnat åberopas för att ett undantag skulle beviljas med stöd av artikel 81.3 i fördraget⁽¹⁷⁹⁾. Ingen av de parter som undertecknat avtalet har dock lagt fram en sådan begäran. Dessutom skulle den konkurrensbegränsande samverkan med all sannolikhet inte ha kunnat beviljas ett undantag även om det hade anmälts. Enligt fast rättspraxis kan ett sådant undantag beviljas endast om samtliga fyra villkor som anges i artikel 81.3 i fördraget uppfylls samtidigt⁽¹⁸⁰⁾. I detta fall räcker det med att betona att de två första villkoren

⁽¹⁷⁵⁾ Se t.ex. förstainstansrättens dom av den 20 april 1999 i målen T-305/94 m.fl., LVM m.fl. mot kommissionen, punkt 741, REG 1999 s. II-931.

⁽¹⁷⁶⁾ Se skrivelse av den 17 oktober 2001 från Frankrikes jordbruks- och fiskeriministerium (dok. 38.279/621).

⁽¹⁷⁷⁾ Se särskilt dok. 38.279/614 och 615.

⁽¹⁷⁸⁾ EG-domstolens dom av den 16 oktober 2002 i målen C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P till C-252/99 P och C-254/99 P, LVM m.fl. mot kommissionen, punkt 487, ännu ej offentliggjorda i REG.

⁽¹⁷⁹⁾ Samma som ovan, punkt 488.

⁽¹⁸⁰⁾ Se t.ex. förstainstansrättens dom av den 28 februari 2002 i mål T-86/95, Compagnie générale maritime m.fl. mot kommissionen, punkt 349, REG 2002 s. II-1011.

uppenbarligen inte uppfylls. För det första bidrar det omtvistade avtalet inte alls till att förbättra produktionen eller distributionen av varorna i fråga eller till att främja tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande. För det andra tillförsäkrar avtalet inte konsumenterna en skälig andel av den vinst som därigenom uppnås.

3.1.4 Märkbar påverkan på handeln mellan medlemsstater

(131) För att ett avtal mellan företag enligt fast rättspraxis skall anses kunna påverka handeln mellan medlemsstater krävs det att man med en tillräcklig grad av sannolikhet på grundval av rättsliga eller faktiska omständigheter kan förutse att avtalet i fråga direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, kan inverka på handelsförhållandena mellan medlemsstater, så att det kan komma att hindra förverkligandet av de mål som ställts upp om en gemensam marknad mellan staterna⁽¹⁸¹⁾.

(132) I det aktuella fallet gällde den första delen av avtalet enbart importstoppet. Även om villkoren i avtalet av den 24 oktober 2001 lättades upp genom Rungis-protokollet, visar protokollets lydelse och fakta i ärendet tydligt att kontrollen av importen av nötkött, däribland kött från andra medlemsstater, förblev ett viktigt inslag i avtalet (se skäl 80 i det här beslutet). Detta bekräftas av de skriftliga protesterna från jordbruksorganisationer i andra medlemsstater (se skäl 44 i det här beslutet).

(133) Vad gäller de lägsta inköpspriserna för utslagskor är det skäl att erinra om att en konkurrensbegränsande samverkan som berör en medlemsstats hela territorium genom själva sin karaktär har till resultat att förstärka avskärmningen av marknaderna på nationell nivå och hindrar följaktligen den ekonomiska växelverkan som eftersträvas i fördraget⁽¹⁸²⁾. För det andra kan ett avtal om minimipriser på en marknad som är öppen för import fungera bara om det åtföljs av åtgärder för

kontroll av importen⁽¹⁸³⁾. I avsaknad av sådana kontrollåtgärder skulle fastställandet av ett ännu högre minimipris på en sådan marknad som den franska nötköttsmarknaden, där producentpriset redan är avsevärt högre än i grannländerna, särskilt i Tyskland, bara ha kunnat leda till ökad import av billigare kött. Anförda fakta i det här beslutet (se skäl 95) åskådliggör detta samband mellan minimipris och importkontroll. Man bör särskilt erinra om att det i den prislista som FNB införde innan själva avtalet ingicks den 24 oktober 2001 räknades upp åtgärder som föreningarna måste vidta för att säkra genomförandet av prislistan. Den första åtgärden gällde uttryckligen kontroll av importen (samma skäl i det här beslutet). De "kontroller" som jordbrukarna genomförde från oktober till december 2001 gällde för övrigt både priser och köttets ursprung.

(134) Handeln med nötkött mellan Frankrike och andra medlemsstater är betydande (se skäl 11 i det här beslutet). I praktiken sker den största delen av handelsutbytet på detta område inom gemenskapen. Det innebär att de effekter ett avtal av denna typ kan ha antingen direkt (importstopp eller importbegränsning) eller indirekt (priskarteller) måste anses betydande.

3.2 Rådets förordning nr 26

(135) I förordning nr 26 föreskrivs att artikel 81 skall gälla alla avtal, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som kan påverka handeln med produkter som räknas upp i bilaga II i fördraget (numera bilaga I), bland annat nötkött.

(136) Som undantag anges att artikel 81 inte är tillämplig i följande tre situationer:

- a) Konkurrensbegränsande samverkan "som utgör en integrerad del av en nationell marknadsorganisation".
- b) Konkurrensbegränsande samverkan som är nödvändig "för att förverkliga de mål som anges i fördragets artikel 33".

⁽¹⁸¹⁾ Se t.ex. EG-domstolens dom av den 11 juli 1985 i mål 42/84, Remia m.fl. mot kommissionen, punkt 22, Rec. 1985 s. 2545.

⁽¹⁸²⁾ EG-domstolens dom av den 19 februari 2002 i mål C-309/99, Wouters, punkt 95 ännu ej offentliggjord i REG. I en annan dom samma dag i mål C-35/99, Arduino, ännu ej offentliggjord i REG, fastställde domstolen att minimi- och maximiarvoden för utövarna av ett yrke "som berör en medlemsstats hela territorium" kan anses "påverka handeln mellan medlemsstaterna" (punkt 33).

⁽¹⁸³⁾ I EG-domstolens dom av den 11 juli 1989 i mål 246/86, Belasco mot kommissionen, punkt 34 Rec. 1989 s. 2117, fastställs det att "när det är fråga om en marknad som är öppen för import kan medlemmarna i en nationell priskartell behålla sin marknadsandel endast om de skyddar sig mot konkurrens från utlandet" (inofficiell översättning).

- c) Konkurrensbegränsande samverkan mellan jordbrukare, sammanslutningar av jordbrukare eller sammanslutningar av sådana sammanslutningar "tillhörande en enda medlemsstat vilka, utan att medföra någon skyldighet att hålla samma priser, avser produktion eller försäljning av jordbruksvaror (...), såvida inte kommissionen finner att konkurrensen sätts ur spel eller att förverkligandet av de mål som anges i fördragets artikel 33 äventyras därigenom".
- (137) I det här fallet, och det har parterna också medgett, kan de undantag som räknas upp i punkt a och c inte tillämpas. Eftersom nötkött omfattas av en gemensam organisation av marknaden, är undantaget enligt punkt a inte tillämpligt. Undantaget enligt punkt c är i detta fall inte tillämpligt av två skäl. För det första omfattar avtalet andra parter än bara jordbrukare, nämligen slakteriorganisationer. För det andra anges i denna punkt ett krav att tillämpa ett visst pris.
- (138) Inte heller undantaget i punkt b är tillämpligt. För det första bör det erinras om att artikel 2 i förordning nr 26 enligt kommissionens beslutspraxis och EG-domstolens rättspraxis bör tolkas restriktivt, eftersom det rör sig om en undantagsordning⁽¹⁸⁴⁾. Enligt det tredje skälet i förordningen skall artikel 81 i fördraget tillämpas på jordbruksprodukter om inte tillämpningen "äventyrar förverkligandet av målen för den gemensamma jordbrukspolitikerna".
- (139) Enligt rättspraxis är undantaget i punkt b tillämpligt endast om avtalet i fråga främjar fullföljandet av de mål som anges i artikel 33.1 i fördraget⁽¹⁸⁵⁾ eller åtminstone, om dessa mål skulle visa sig motstridiga, om kommissionen kan bringa målen i samklang med varandra på ett sådant sätt att undantaget kan tillämpas⁽¹⁸⁶⁾.
- (140) I detta fall gör avtalet det inte på något sätt möjligt att "höja produktiviteten inom jordbruket". Detta mål, som anges i artikel 33.1 a i fördraget, omfattar avtalet inte.
- (141) Om syftet med avtalet däremot hade varit att fastställa ett minimipris som är högre än den rådande marknadsnivån hade det kunnat anses att avtalet gjorde det möjligt att "tillförsäkra jordbruksbefolkningen en skälig levnadsstandard, särskilt genom en höjning av den individuella inkomsten för dem som arbetar i jordbruket". Det är dock skäl att observera att detta mål, som anges i artikel 33.1 b, är kopplat till fullföljandet av det första målet i denna artikel, det vill säga att höja produktiviteten, vilket adverbet "på så sätt" visar. I detta fall är det dock uppenbart att målet i punkt a inte uppfylls.
- (142) Dessutom kan avtalet inte, i motsats till vad FNSEA gör gällande, anses nödvändigt för att "stabilisera marknaderna" (artikel 33.1 c i fördraget). I själva verket orsakades den kris som drabbade nötköttssektorn framför allt av en kraftig obalans mellan utbud och efterfrågan. Fastställandet av ett lägsta inköpspris löser inte detta problem. Faktum är att det inte påverkar utbudsvolymen, som i stor utsträckning uppvisar ett överskott. En höjning av minimipriserna skulle till och med kunna leda till en minskad efterfrågan, vilket bara skulle öka obalansen mellan utbud och efterfrågan. Uppfattningen att fastställandet av ett minimipris inte är någon lösning uttrycktes för övrigt av ordförandena och företrädarna för FNCBV och FNICGV under mötet den 23 oktober 2001 (se skäl 32 i det här beslutet). Flera av handlingarna i detta ärende visar att alla var medvetna om att en korrigering av obalansen mellan utbud och efterfrågan var det enda verksamma sättet att få krisen att upphöra⁽¹⁸⁷⁾.
- (143) Avtalet är inte nödvändigt för att "trygga försörjningen" (artikel 33.1 d i fördraget). I själva verket lider nötköttsmarknaden inte av några som helst försörjningsproblem.

⁽¹⁸⁴⁾ EG-domstolens dom av den 12 december 1995 i mål C-399/93, *Oude Luttikhuis m.fl.*, punkt 23, REG 1995 s. I-4515, och förstainstansrättens dom av den 14 maj 1997 i målen T-70/92 och T-71/92 *Florimex och VGB mot kommissionen*, punkt 152, REG 1997 s. II-693. Se också t.ex. kommissionens beslut 1999/6/EG av den 14 december 1998 om ett förfarande enligt artikel 85 i EG-fördraget (IV/35.280 – *Sicasov*) (EGT L 4, 8.1.1999, s. 27), skäl 68.

⁽¹⁸⁵⁾ Se de redan nämnda domarna i målet *Frubo mot kommissionen*, punkterna 22-27 (se not 163) och i målet *Oude Luttikhuis m.fl.*, punkt 25 (se not 184), och EG-domstolens dom av den 30 mars 2000 i mål C-265/97 P, *VBA m.fl. mot kommissionen*, punkt 94, REG 2000 s. I-2061.

⁽¹⁸⁶⁾ Domen i målet *VBA m.fl. mot kommissionen*, punkt 94 (se not 185).

⁽¹⁸⁷⁾ Till exempel i FNSEA:s skrivelse av den 6 november 2001 om antagandet av jordbruksbudgeten i den franska nationalförsamlingen sågs det att "ministern påpekade att det inte räcker med att skriva ut checkar till uppfödarna, man måste också få utbud och efterfrågan i balans" (dok. 38.279/400). Se också samtalet mellan FNSEA:s ordförande och tidningen *Le Figaro Economie* den 17 oktober 2001 (dok. 38.279/312) eller skrivelsen från FDSEA i Loire av den 31 oktober 2001 som preciserade att "alla är överens om att den enda räddningen på sikt är att öka konsumtionen, och att detta är en förutsättning för en hållbar framtid för branschen" (dok. 38.279/825).

- (144) Slutligen lämpar sig avtalet, i motsats till vad FNSEA gör gällande, inte för att "tillförsäkra konsumenterna tillgång till varor till skäliga priser" (artikel 33.1 e i fördraget). Framför allt skulle ett importstopp för restaurangbranschens del bara leda till prishöjningar, eftersom den använder stora mängder billigt importerat kött.
- (145) Under dessa omständigheter verkade avtalet inte nödvändigt för att fullfölja åtminstone fyra av de fem målen för den gemensamma jordbrukspolitik. Även om det mål som anges artikel 33.1 b i fördraget skulle anses uppfyllt, kvarstår det faktum att vägandet av detta mål mot de fyra övriga målen i artikel 33, som inte uppfyllts, inte möjliggör slutsatsen att undantaget i förordning nr 26 är tillämpligt i detta fall.
- (146) Såsom konstateras ovan omfattas sektorn för nötkött av en gemensam organisation av marknaden. En organisation av detta slag har av naturliga skäl upprättats "för att uppnå de mål som anges i artikel 33" i fördraget, såsom artikel 34 i fördraget uttryckligen föreskriver. I skäl 2 i förordning (EG) nr 1254/1999 erinras också om detta (se skäl 17 i det här beslutet).
- (147) Det verkar dock som om det omtvistade avtalet inte i något avseende skulle omfattas av de olika möjligheter som anges i förordningen eller i texterna om dess tillämpning⁽¹⁸⁸⁾.
- (148) Slutligen, även om man antar att de åtgärder som parterna vidtagit bidrar till att fullfölja de mål som anges i artikel 33.1 i fördraget, vilket inte gäller i detta fall, innebär kravet på åtgärdens nödvändighet i artikel 2 i förordning nr 26 att dessa åtgärder skall vara rimliga i det avseendet att andra, mindre konkurrensbegränsande åtgärder inte skulle göra det möjligt att uppnå de åsyftade målen. I detta fall har avtalet i fråga dock till syfte att fastställa priser och stoppa importen, vilket utgör två konkurrensbegränsningar som uttryckligen anges i artikel 81.1 i fördraget och som utgör uppenbara överträdelse som ofta bestraffats.
- (149) Det följer av dessa omständigheter sammantaget att avtalet inte kan anses nödvändigt i den mening som avses i artikel 2.1 första meningen i förordning nr 26. Därför undgår det inte att omfattas av tillämpningsområdet för artikel 81.1 i fördraget.

3.3 Den franska regeringens ingripande

- (150) Det bör undersökas om de franska myndigheterna, såsom vissa parter hävdar, kan ha haft en sådan roll för ingåendet av avtalet av den 24 oktober 2001 att de sex organisationernas agerande inte omfattas av artikel 81.
- (151) Det framgår av de fakta som lagts fram att franska staten, med sin jordbruksminister som mellanhand, var inblandad när avtalet ingicks den 24 oktober 2001. Den franska regeringen uppmuntrade således kraftigt ingåendet av ett avtal vars innehåll stred mot konkurrensreglerna. Detta framgår tydligt både av ministerns yttranden inför den franska nationalförsamlingen när avtalet diskuterades (se skäl 33 i det här beslutet), och av det pressmeddelande jordbruksministern utfärdade när avtalet hade ingåtts (se skäl 42 i det här beslutet). Ministern erkände dock själv att han varken kunde "tvinga" eller "hindra" parterna att ingå ett avtal (se skäl 33 i det här beslutet). Avtalet är för övrigt ett avtal mellan privata parter.
- (152) Av rättspraxis följer att om företag åläggs ett konkurrensbegränsande beteende genom nationell lagstiftning eller om denna skapar en rättslig ram som i sig berövar företagen alla möjligheter att konkurrera, är artikel 81 inte tillämplig. I en sådan situation finner man inte orsaken till konkurrensbegränsningen i företagets självständiga agerande⁽¹⁸⁹⁾.
- (153) Detta torde inte ha varit fallet här. Oberoende av på vilket sätt den franska staten var inblandad i de diskussioner som föregick ingåendet av avtalet den 24 oktober 2001, torde det inte ha varit fråga om någon som helst rättslig ram som inte skulle ha lämnat företagen ett visst handlingsutrymme att agera självständigt.

⁽¹⁸⁸⁾ Förstainstansrättens dom av den 14 maj 1997 i målen T-70/92 och T-71/92, Florimex och VGB mot kommissionen, punkterna 148 och 149, REG 1997 s. II-693, och generaladvokat Tesaurus slutsatser angående den redan nämnda domen i målet Oude Luttikhuis (se not 184), punkt 14, REG 1997 s. I-4471. Vad beträffar kommissionens senaste beslutspraxis, se också punkt 68 i det redan nämnda Sicasov-beslutet (se not 184), och kommissionens beslut 1999/210/EG av den 14 oktober 1998 om ett förfarande enligt artikel 85 i EG-fördraget (British Sugar plc, Tate & Lyle plc, Napier Brown & Company Ltd och James Budgett Sugars Ltd) (EGT L 76, 22.3.1999, s. 1), skäl 187.

⁽¹⁸⁹⁾ Se t.ex. EG-domstolens redan nämnda dom av den 11 november 1997 i målen C-359/95 och C-379/95 P, kommissionen och Frankrike mot Ladbroke Racing, punkt 33, REG 1997 s. I-6265, och förstainstansrättens dom i målet Consiglio Nazionale egli Spedizioneri Doganali mot kommissionen (se not 158), punkterna 58 och 59.

(154) Parterna har för övrigt inte bestridit denna slutsats i sina svar på meddelandet om invändningar. Även om FNSEA och FNICGV således vidhöll att den franska ministern var inblandad, har de bekräftat att denna inblandning, även om den var kraftig, bara var av manande karaktär⁽¹⁹⁰⁾.

(155) För övrigt gäller att man inte får glömma att ministrarnas ingripande i sig framtvingades av veckor av ibland våldsamma demonstrationer som uppfödarna ordnade i september och oktober 2001. I sina synpunkter som svar på meddelandet om invändningar påminde FNSEA således om att "den allmänna ordningen var hotad" och att demonstrationerna "skulle förlama den ekonomiska verksamheten inom hela livsmedelsindustrin"⁽¹⁹¹⁾. FNSEA tillade att ministern var skyldig att ingripa "för att försöka få denna krissituation och detta störande av den allmänna ordningen att upphöra"⁽¹⁹²⁾.

(156) Under dessa omständigheter undgår de sex franska organisationernas beteende inte att omfattas av artikel 81 i fördraget.

3.4 Överträdelsens varaktighet

(157) Den överträdelse som är föremål för detta ärende har sitt ursprung i avtalet av den 24 oktober 2001. Detta avtal fortsatte att tillämpas, om än i en annan form, efter den 30 november 2001, då avtalet av den 24 oktober 2001 löpte ut. Kommissionen har tillgång till information som visar att det nationella avtalet hade verkningar åtminstone till och med den 11 januari 2002, då det sista lokala avtal som ingåtts med stöd av det nationella avtalet och som kommissionen har kännedom om löpte ut (se skäl 93 i det här beslutet). Den överträdelse som läggs organisationerna i fråga till last började således den 24 oktober 2001 och pågick åtminstone till och med den 11 januari 2002.

⁽¹⁹⁰⁾ Synpunkter från FNICGV, s. 7, sista stycket ("jordbruksministern uppmanade energiskt uppfödarna och slakterierna att gå samman ..."), och synpunkterna från FNSEA, s. 23, tredje stycket från slutet ("jordbruksministern drev själv öppet på undertecknandet av ett avtal han bedömde som absolut nödvändigt ...").

⁽¹⁹¹⁾ Synpunkter som svar på meddelandet om invändningar, s. 15, de sista raderna.

⁽¹⁹²⁾ Synpunkter som svar på meddelandet om invändningar, s. 23, tredje stycket från slutet.

3.5 Mottagarna av detta beslut

(158) Detta beslut bör rikta sig till de organisationer som är direkt inblandade i överträdelsen, det vill säga de som är parter i avtalet av den 24 oktober 2001 och som fortsatte att tillämpa det efter den 30 november 2001, om än i en annan form.

3.6 Tillämpning av artikel 3.1 i förordning nr 17

(159) Med stöd av artikel 3.1 i förordning nr 17 kan kommissionen, om den konstaterar en överträdelse av bestämmelserna i artikel 81 i fördraget, genom beslut ålägga de berörda företagen att upphöra med överträdelsen. Enligt de upplysningar kommissionen har tillgång till fortsatte avtalet av den 24 oktober 2001 att tillämpas efter den 30 november 2001 i en annan form.

(160) Även om det i detta fall, med hänsyn till parternas påståenden, är troligt att överträdelsen upphört att ha verkningar är det omöjligt att bekräfta det med absolut säkerhet.

(161) Det åligger således kommissionen att kräva att de organisationer detta beslut riktar sig till upphör med överträdelsen (om de inte redan har gjort det) och att de i fortsättningen avstår från alla avtal, beslut och samordnade förfaranden som kan ha liknande syfte eller verkan.

3.7 Tillämpning av artikel 15.2 i förordning nr 17

(162) Med stöd av artikel 15.2 i förordning nr 17 får kommissionen ålägga företag och företagssammanslutningar böter om lägst ettusen och högst en miljon euro, eller ett högre belopp som dock inte får överstiga tio procent av omsättningen, om de uppsåtligt eller av oaktsamhet har överträtt bestämmelserna i artikel 81.1 i fördraget.

3.7.1 Fastställelse av bötesbeloppet

(163) För att fastställa bötesbeloppet måste kommissionen beakta alla relevanta omständigheter, särskilt hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den varat.

- (164) Såsom föreskrivs i riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 i EKSG-fördraget⁽¹⁹³⁾ skall man vid bedömningen av överträdelsens allvar beakta överträdelsens art, dess konkreta påverkan på marknaden, om den är mätbar, samt den relevanta geografiska marknadens omfattning.
- (165) I detta fall är överträdelsen av artikel 81.1 i fördraget, som dels föranleds av ett avtal om minimipriser, dels av ett åtagande om att stoppa eller åtminstone begränsa importen, särskilt allvarlig. Detta är så mycket mera sant i detta fall eftersom gemenskapens institutioner hade vidtagit åtgärder för att lindra krisen och för att godkänna beviljandet av stöd till jordbrukare som påverkats av den.
- (166) Vad gäller den relevanta marknadens geografiska omfattning bör det erinras om att den franska marknaden är en av de viktigaste jordbruksmarknaderna i gemenskapen, och de franska nötkreatursbesättningarna utgör ensamma över 25 % av EU-besättningarna. Dessutom, om man ser till den del av avtalet som gäller import, berör överträdelsen mer än bara Frankrike.
- (167) Såsom anges i skäl 127 i det här beslutet kan kommissionen inte mäta de verkliga effekter på priser och på handeln inom gemenskapen som skulle kunna skyllas på avtalet. Vad priserna beträffar har en höjning av priserna fritt slakteri med säkerhet konstaterats ha ägt rum under de tre veckorna efter det att avtalet ingicks (se skäl 14 i det här beslutet). Den statistik som kommissionen har tillgång till visar att höjningen inte blev långvarig och att de priser som uppnåddes dessutom förblev lägre än priserna under oktober och november 1999, före den andra galna ko-krisen⁽¹⁹⁴⁾. I fråga om handelsvolymerna mellan medlemsstaterna kan man inte med säkerhet fastställa att den importminskning som konstaterades på grundval av de siffror som FNICGV lämnade under hearingen (se skäl 78 i det här beslutet) orsakades av avtalet.
- (168) Med beaktande av överträdelsens art och den relevanta marknadens geografiska omfattning framstår överträdelsen som mycket allvarlig.
- (169) Granskningen av fakta och den rättsliga bedömningen av dessa utmynnar i att samtliga berörda organisationer bör bötfällas för sin individuella delaktighet i den överträdelse som läggs organisationerna till last. Det är viktigt att skilja dem åt i enlighet med deras inbördes styrkeförhållanden, så att deras respektive ansvar för överträdelsen återspeglas. Det verkar då inte lämpligt att utgå från kriteriet marknadsandelar. Först och främst är de nämligen organisationer, som saknar marknadsandelar i egentlig mening. Dessutom skulle det även om man utgick från jordbruksorganisationernas medlemmars marknadsandelar inte gå att jämföra dem med varandra. Konkret omfattar nämligen en av organisationerna jordbrukare i allmänhet (FNSEA), en annan avser en viss kategori jordbrukare (unga jordbrukare), medan de två övriga omfattar branscher (nötkött respektive mjölkproduktion).
- (170) Mot denna bakgrund verkar förhållandet mellan beloppet för de årliga medlemsavgifter som varje jordbruksorganisation inom respektive grupp uppstår och beloppet för de årliga medlemsavgifter som den största jordbruksorganisationen inom respektive grupp uppstår vara ett objektivt mått på de olika organisationernas relativa vikt inom respektive grupp, och därmed också på deras individuella ansvar för överträdelsen. Detta ansvar återspeglar den faktiska kapacitet som respektive organisationsmedlem har att förorsaka skada. Samma kriterium bör också tillämpas på de två slakteriorganisationerna. Att de inte är verksamma på samma marknad som jordbrukarna är ointressant, eftersom grundbeloppen ju inte kan beräknas på grundval av marknadsandelar. Mot denna bakgrund bör böternas grundbelopp för den i det här fallet viktigaste organisationen, nämligen FNSEA, i relation till överträdelsens allvar fastställas till 20 miljoner euro. Grundbeloppet för FNPL, FNICGV och JA bör på motsvarande sätt fastställas till en femtedel, tre tjugondelar respektive en tjugondel av detta belopp, och för FNB och FNCBV till en tiondel av det.
- (171) I fråga om överträdelsens varaktighet framgår det av konstaterandena ovan att den började den 24 oktober 2001. För fastställande av bötesbeloppet måste man utgå från att överträdelsen pågick till och med den 11 januari 2002, eftersom kommissionen inte har några bevis för att den skulle ha fortsatt efter detta datum. Överträdelsen var således av kort varaktighet, vilket utan tvekan särskilt kan förklaras med kommissionens snabba ingripande. Därav följer att även om överträdelsen hade verkningar, kan det bara ha varit fråga om en begränsad tid. I enlighet med riktlinjerna medför överträdelsens korta varaktighet att böternas grundbelopp inte höjs.

⁽¹⁹³⁾ EGT C 9, 14.1.1998, s. 3.

⁽¹⁹⁴⁾ Statistiken uppdateras regelbundet på Ofivals webbplats www.ofival.fr.

(172) Med beaktande av dessa omständigheter har grundbeloppet för böterna, baserat på hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den varat, fastställts på följande sätt:

- FNSEA: 20 miljoner euro.
- FNB: 2 miljoner euro.
- JA: 1 miljon euro.
- FNPL: 4 miljoner euro.
- FNICGV: 3 miljoner euro.
- FNCBV: 2 miljoner euro.

3.7.2 Försvårande och förmildrande omständigheter

3.7.2.1 Försvårande omständigheter

(173) Vad gäller försvårande omständigheter bör det beaktas att jordbrukarna, som är medlemmar i de berörda jordbruksorganisationerna, utnyttjade våld för att tvinga slakteriorganisationerna att ingå avtalet av den 24 oktober 2001. Det är också genom fysiska påtryckningar som de införde olika sätt att kontrollera att avtalet tillämpades, till exempel olagliga aktioner för att "kontrollera" köttets ursprung. I de uppgifter som kommissionen har till sitt förfogande, däribland tidningsartiklar, finns många omnämmanden av FNSEA:s, JA:s och FNB:s lokalavdelningar. På grund av denna försvårande omständighet är det befogat att de böter som åläggs dessa tre jordbruksorganisationer höjs med 30 %.

(174) Dessutom bör det beaktas att parterna fortsatte att tillämpa sitt avtal i hemlighet och i en annan form från och med slutet av november/början av december 2001, till och med efter att de mottagit en varningsskrivelse från kommissionen och efter att de försäkrat att det skriftliga avtalet av den 24 oktober 2001 inte skulle förlängas (se skäl 4 i det här beslutet). Grundbeloppet för de böter som åläggs de sex parterna bör följaktligen höjas med 20 %.

(175) Slutligen bör man beakta den avgörande roll som FNB, organisationen för nötkreatursuppfödare, spelade för att förbereda överträdelsen och sätta den i verket. Det framgår således av handlingarna i ärendet att ansvaret för initiativet till en prislista och till motsvarande åtgärder i fråga om import vilar på FNB. Dessutom förespråkade FNB synnerligen ivrigt ett muntligt avtal, vilket framgår av de uttalanden FNB:s vice ordförande gjorde i pressen. Därför bör grundbeloppet för de böter som åläggs FNB höjas med 30 %.

3.7.2.2 Förmildrande omständigheter

(176) Vad gäller förmildrande omständigheter bör man ta hänsyn till den franska jordbruksministerns medvetna ingripande till förmån för ingåendet av ett sådant avtal. Ingripandet tog sig bland annat uttryck i ministerns yttrande till nationalförsamlingen och i ett pressmedde-

lande från ministeriet samma dag avtalet ingicks. Detta satte hård press på slakterierna att ingå avtalet. Av faktaöversikten framgår särskilt att slakterierna på ett möte mellan parterna den 23 oktober 2001, som ministern dock inte deltog i, vägrade att ingå det avtal som jordbrukarna föreslagit dem (se skäl 32 i det här beslutet). Detta bör räknas de två slakteriorganisationerna till godo som en förmildrande omständighet och deras böter bör nedsättas med 30 %. Eftersom ministerns ingripande var ett resultat av flera veckors aktioner av jordbrukare som var medlemmar i de berörda jordbruksorganisationerna, med syftet att få slakterierna att sluta ett avtal, bör denna förmildrande omständighet inte gälla de fyra jordbruksorganisationerna.

(177) Det bör för övrigt framhållas att de båda slakteriorganisationerna, FNICGV och FNCBV, befann sig i en speciell situation. Under veckorna före avtalets ingående utsattes medlemmarna i dessa organisationer för olagliga aktioner där deras slakteriutrustning blockerades, vilket berövade dem möjligheten att bedriva någon som helst ekonomisk verksamhet och deras kött blev dåligt. Medlemmarna utsattes för ibland omfattande materiella skador på sina anläggningar. Trots detta visar framlagda fakta att de båda slakteriorganisationerna fram till den 23 oktober 2001 motsatte sig undertecknandet av något som helst avtal (se skäl 32 i det här beslutet). Dessa fysiska påtryckningar måste räknas FNICGV till godo som en förmildrande omständighet. Samma påtryckningar kan dock inte räknas FNCBV till godo i lika hög grad på grund av den roll i sammanhanget som FNCBV-ordföranden senare tillskrev sin organisation (se skäl 35 i det här beslutet). Därför bör grundbeloppet för FNICGV:s böter nedsättas med 30 % och för FNCBV:s böter med 30 %.

(178) För övrigt bör hänsyn tas till att kommissionen inte har tillgång till uppgifter som skulle visa att den organisation som företräder mjölkproducenterna (FNPL) skulle ha spelat någon särskild roll vid ingåendet eller tillämpningen av det omtvistade avtalet. FNPL verkar således ha haft en passiv eller efterföljande roll. Grundbeloppet för de böter som åläggs denna organisation bör därför nedsättas med 30 %.

(179) Med hänsyn till de försvårande och förmildrande omständigheter som nämns ovan fastställs följande bötesbelopp:

- FNSEA: 30 miljoner euro.
- FNB: 3,6 miljoner euro.
- JA: 1,5 miljoner euro.
- FNPL: 3,6 miljoner euro.
- FNICGV: 1,8 miljoner euro.
- FNCBV: 1,2 miljoner euro.

3.7.3 Övriga omständigheter

- (180) I punkt 5 b i riktlinjerna för beräkning av böter (se skäl 164 i det här beslutet) anger kommissionen att det allt efter omständigheterna är nödvändigt att beakta "vissa objektiva uppgifter, såsom t.ex. det särskilda ekonomiska sammanhanget, den eventuella ekonomiska eller finansiella fördel som den som begått överträdelsen fått (...), de aktuella företagens egna kännetecken samt deras faktiska betalningskapacitet i ett visst socialt sammanhang för att slutligen anpassa beloppen för de planerade böterna".
- (181) Denna punkt i riktlinjerna gör det möjligt för kommissionen att ta hänsyn till de särskilda omständigheterna i ett visst ärende. Med beaktande av att detta är det första beslut som bötfäller ett avtal som enbart organisationer ingått, som avser en basprodukt inom jordbruket och som omfattar två led i produktionskedjan, anser kommissionen att man måste ta hänsyn till ärendets specifika ekonomiska kontext, med följande komponenter:
- (182) Först och främst har konsumtionen av kalvkött minskat i tio år, en nedgång som accentuerades efter den första galna ko-krisen 1996 och på nytt efter krisen 2000. Under år 2001 gick konsumtionen ned med ytterligare 7 % i förhållande till år 2000 (se skäl 13 i det här beslutet). Läget i Frankrike under andra halvåret 2001 slog alltså mot en sektor som redan försvagats av flera svåra år.
- (183) Emellertid bör man även beakta det faktum att gemenskapsinstitutionerna tog beslut om flera åtgärder för att åtgärda situationen på kalvköttsmarknaden och få denna i jämvikt. Sådana åtgärder var i kraft under hela år 2001 och början av 2002. Som redan sagts i skälen 23-27 i det här beslutet, tillämpades under hela år 2001 de av den gemensamma organisationen av marknaden föreskrivna interventionsåtgärderna och fick en vidare tillämpning för att åtgärda en fortfarande "labil" och "instabil" marknad⁽¹⁹⁵⁾. Dessutom infördes en särskild åtgärd mellan juli 2001 och mars 2002 som utgick från artikel 38.1 i den gemensamma organisationen av marknaden (se skäl 21 i det här beslutet). De franska myndigheterna tillämpade i stor utsträckning dessa åtgärder. De var konkret de första som tillämpade den särskilda åtgärden som var i kraft mellan juli 2001 och mars 2002. Två tredjedelar av interventionsuppköpen gjordes för övrigt under den period som det aktuella

avtalet var i kraft. Det var också under 2001 och 2002 som Frankrike tilläts bevilja stöd åt de mest drabbade jordbrukarna. I sin analys motiverade kommissionen sitt godkännande med förekomsten av "exceptionella händelser", i den mening som avses i artikel 87.2 b i fördraget⁽¹⁹⁶⁾. I besluten om godkännande betonades i synnerhet att situationen inom nötköttssektorn inte bara handlade om ett konjunkturellt prisfall eller en välkänd sjukdom. Konsumenternas förlorade förtroende till följd av oron för Creutzfeldt-Jakobs sjukdom hos människor utgjorde en mycket reell bakgrund som måste beaktas i föreliggande fall.

- (184) När avtalet ingicks var jordbrukarna i en situation där, trots de av Frankrike massivt tillämpade gemenskapsåtgärderna, avräkningspriserna på kor fritt slakteri återigen sjönk. Som redan nämnts i skäl 14 i det här beslutet sjönk från och med slutet av första halvåret 2001 priserna återigen med 15-20 % på de kategorier av kor som främst berördes av avtalet och föll till och med under nivån i november 2000, den värsta perioden under den andra galna ko-krisen. Samtidigt var konsumtionspriserna stabila (se skäl 15 i det här beslutet).
- (185) Mot denna specifika bakgrund som inte bara handlar om prisras eller en välkänd sjukdom, skall böterna minskas med 60 %.
- (186) Under dessa omständigheter fastställs följande slutliga bötesbelopp för parterna i avtalet:
- FNSEA: 12 miljoner euro.
 - FNB: 1,44 miljoner euro.
 - JA: 600 000 euro.
 - FNPL: 1,44 miljoner euro.
 - FNICGV: 720 000 euro.
 - FNCBV: 480 000 euro.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Fédération nationale des syndicats d'exploitants agricoles (FNSEA), Fédération nationale bovine (FNB), Fédération nationale des producteurs de lait (FNPL), Jeunes agriculteurs (JA) (tidigare Centre national des jeunes agriculteurs), Fédération nationale de l'industrie et des commerces en gros des viandes (FNICGV) och Fédération nationale de la coopération bétail et viande (FNCBV) har överträtt artikel 81.1 i fördraget genom att den 24 oktober 2001 ingå ett avtal som hade till syfte att stoppa importen av nötkött till Frankrike och att fastställa ett minimipris för vissa kategorier av djur och genom att muntligt komma överens om ett liknande avtal i slutet av november och början av december 2001.

⁽¹⁹⁵⁾ Se exempelvis skälen i kommissionens förordning (EG) nr 1922/2001 (EGT L 261, 29.9.2001, s. 52) och kommissionens förordning (EG) nr 2579/2001 (EGT L 344, 28.12.2001, s. 68).

⁽¹⁹⁶⁾ Se de i noterna 25 och 26 redan nämnda besluten om statligt stöd.

Överträdelsen började den 24 oktober 2001 och hade verkningar åtminstone till och med den 11 januari 2002.

Artikel 2

De organisationer som nämns i artikel 1 skall omedelbart upphöra med den överträdelse som nämns i den artikeln, om de inte redan har gjort det, och i framtiden avhålla sig från all konkurrensbegränsande samverkan som kan ha samma eller liknande syfte eller verkan.

Artikel 3

Följande böter åläggs:

- FNSEA: 12 miljoner euro.
- FNB: 1,44 miljoner euro.
- JA: 600 000 euro.
- FNPL: 1,44 miljoner euro.
- FNICGV: 720 000 euro.
- FNCBV: 480 000 euro.

Artikel 4

Böterna skall inom tre månader från och med dagen för delgivningen av detta beslut betalas in på följande bankkonto:

Kontonummer 642-0029000-95

Europeiska kommissionen

Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA)

IBAN-kod: BE76 6420 0290 0095

SWIFT-kod: BBVABEBB

Avenue des Arts/Kunstlaan 43

B-1040 Bryssel

Efter tre månader börjar ränta automatiskt att löpa enligt den räntesats som Europeiska centralbanken tillämpar för sina huvudsakliga refinansieringstransaktioner den första arbetsdagen i den månad då detta beslut antas, plus 3,5 procentenheter.

Artikel 5

Detta beslut riktar sig till följande organisationer:

- 1) Fédération nationale des syndicats d'exploitants agricoles, 11, rue de la Baume, F-75008 Paris.
- 2) Fédération nationale bovine, 149, rue de Bercy, F-75012 Paris.
- 3) Fédération nationale des producteurs de lait, 42, rue de Châteaudun, F-75014 Paris.
- 4) Jeunes agriculteurs, 14, rue La Boétie, F-75008 Paris.
- 5) Fédération nationale de l'industrie et des commerces en gros des viandes, 17, place des Vins-de-France, F-75012 Paris.
- 6) Fédération nationale de la coopération bétail et viande, 49, avenue de la Grande-armée, F-75116 Paris.

Detta beslut är verkställbart enligt artikel 256 i EG-fördraget.

Utfärdat i Bryssel den 2 april 2003.

På kommissionens vägnar

Mario MONTI

Ledamot av kommissionen